

Economisch-Statistische Berichten

Middenstand en mededinging

★

Mevr. Dr. H. Verwey-Jonker
De inschakeling van vluchtelingen
in Europa

★

Drs. J. B. Reichardt
Het Nederlandse visserijbedrijf tegen
de achtergrond van Euromarkt en
vrijhandelszone

★

C. Vermey
Malaise in de tankvaart

★

G. C. A. Mulder, B. Sc., Ps. D.
Surinaamse kanttekeningen

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

44e JAARGANG

No. 2195

WOENSDAG 5 AUGUSTUS 1959

Reisdeviezen

R. MEES & ZONEN

Rotterdam

BANKIERS EN ASSURANTIE - MAKELAARS

Bagage- en ongevallenverzekeringen

H. BRONS Jr

MAKELAAR IN ASSURANTIËN

TELEFOON 11 19 80 *

MAURITSWEG 23
ROTTERDAM

BAKSTEEN

Juwelier

HORLOGES

SIERADEN

TAFELZILVER

Sinds 1837 in het hart van Rotterdam

WESTEWAGENSTRAAT 70 — TELEFOON 110583

D. HUDIG & CO

Ao. 1825

MAKELAARS IN ASSURANTIËN

ROTTERDAM

Telefoon 139360
Telex 21103

Wijnhaven 23
Postbus 518

VAN DER HOOP, OFFERS & ZOON

Ao. 1807

BANKIERS

ROTTERDAM

Telefoon 114620
Telex 22199

Westersingel 88
Postbus 502

ECONOMISCH- STATISTISCHE BERICHTEN

Uitgave van het Nederlandsch Economisch Instituut

Adres voor Nederland: *Pieter de Hoochweg 118, Rotterdam-6.*
Telefoon redactie: 0 1800 of 0 10 52939. Administratie:
0 1800 of 0 10 38040. Giro 8408.

Bankiers: *R. Mees en Zoonen, Rotterdam. Banque de Commerce, Koninklijk Plein 6, Brussel, postcheque-rekening 260.34.*

Redactie-adres voor België: *Dr. J. Geluck, Zwijnaardse Steenweg 357, Gent.*

Abonnementen: *Pieter de Hoochweg 118, Rotterdam-6.*

Abonnementsprijs: *franco per post, voor Nederland en de Overzeese Rijksdelen (per zeepost) f. 29, overige landen f. 31 per jaar (België en Luxemburg B. fr. 400). Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden beëindigd per ultimo van een kalenderjaar.*

Losse nummers 75 ct.

Aangetekende stukken in Nederland aan het Bijkantoor *Westzeedijk, Rotterdam-6.*

Advertenties. *Alle correspondentie betreffende advertenties te richten aan de N.V. Koninklijke Nederl. Boekdrukkerij H. A. M. Roelants, Lange Haven 141, Schiedam (Telefoon 69300, toestel 1 of 3).*

Advertentietarief *f. 0,30 per mm. Contracttarieven op aanvraag. Rubrieken „Vacatures” en „Beschikbare krachten” f. 0,60 per mm (dubbele kolom). De administratie behoudt zich het recht voor om advertenties zonder opgaaf van redenen te weigeren.*

Middenstand en mededinging

Wanneer men zich op het standpunt stelt, dat het ondernemersbeleid uitsluitend kan worden bepaald door het eigenbelang van de ondernemer dan wel door het groepsbelang van een bepaalde bedrijfstak, dan zijn de vraagstukken rond de mededingingsregelingen in zoverre eenvoudig, dat deze met uitsluitend economische normen tegemoet kunnen worden getreden. Worden mededingingsregelingen evenwel bezien vanuit een positief Christelijke visie, waarbij de gevolgen van deze regelingen eveneens getoetst dienen te worden ten opzichte van de naaste, dan rijst een problematiek van een gecompliceerdheid en omvang, welke door de afzonderlijke ondernemers nauwelijks kan worden overzien en beoordeeld.

Het is een grote verdienste van de Christelijke Middenstandsbond, dat hij het met betrekking tot zijn inzichten in deze problemen niet bij vage algemene richtlijnen heeft gelaten, maar zich gedegen in de vraagstukken heeft verdiept. De directe aanleiding tot de bestudering ervan is geweest de aanvaarding van het wetsontwerp Economische Mededinging, waarbij men zich heeft gerealiseerd dat het gewenst zou zijn zich te bezinnen op het standpunt dat ten opzichte van deze wet en de mogelijke uitvoering daarvan zou moeten worden ingenomen.

Een commissie onder voorzitterschap van de heer H. van Eysden, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, heeft zich met deze taak belast en haar bevindingen neergelegd in een rapport, getiteld „Middenstand en Mededinging”. De commissie komt tot de conclusie, dat de Christen — de stimulerende werking van de mededinging erkennende — toch niet kan komen tot het standpunt, dat hij deze kracht zou erkennen als het enige ordeningsbeginsel voor het maatschappelijk leven, zeer zeker niet in zijn ongebreidelde werking. Integendeel, hij erkent de noodzaak van beteugeling daarvan, hetzij in zijn persoonlijk optreden, hetzij in onderlinge samenwerking van betrokkenen of bij ontstentenis daarvan, mits op grondslag van de handhaving van de publieke gerechtigheid, door de Overheid.

Na deze principiële stellingname volgt een bijzonder overzichtelijke en heldere beschrijving van de concrete vormen van inperking van de vrije mededinging. Dat de mededingingsregelingen in de middenstandsector ook kwantitatief niet mogen worden onderschat, moge blijken uit het feit, dat per 1 januari 1955 in de detailhandel 80 en in het ambacht 64 landelijke regelingen waren geregistreerd, ter-

wij daarnaast meer dan 1.000 regionale en plaatselijke overeenkomsten worden aangetroffen.

Komende tot een beoordeling van de economische mededinging, geeft de commissie haar mening over de normen voor toetsing van mededingingsregelingen en de hierbij te volgen procedure, waarna zij een oordeel uitspreekt over de verschillende vormen en soorten van inperking van de vrije mededinging. Hierbij passeren o.a. de revue: minimumprijsgeregelingen, open calculatieschema's, aanbestedingsregelingen, verticale prijsbinding, toelatingsregelingen en publiekrechtelijke bedrijfsregelingen.

Met betrekking tot de overheidsbemoeiingen — waarvan in het rapport veel aandacht wordt besteed — wordt geconcludeerd, dat dit optreden tot dusverre is geschied op een wijze welke niet in strijd kan worden geacht met de algemene gezichtspunten door de commissie ontwikkeld. Hiermede wil evenwel niet gezegd zijn, dat er geen verdere verlangens zouden zijn; met name wordt gewezen op een lacune in de procedure van behandeling en in de wijze van beleidsbepaling, waardoor de verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven onvoldoende plaats krijgt.

Ervan uitgaande, dat de medewerking van het bedrijfsleven bij het kartelbeleid van de Overheid, dat naar gelang van de economische omstandigheden een wisselend karakter heeft, onmisbaar is, komt de commissie tot de opvatting, dat ook inzake het kartelbeleid een samenspel zal moeten gaan plaatsvinden tussen Overheid en middenstandsvakcentrallen. De ervaring in dit opzicht gedurende de laatste jaren met de prijspolitiek opgedaan heeft naar het oordeel van de commissie de grote waarde van zulk een overleg aangetoond.

Wanneer de middenstandsvakcentrallen ieder voor zich zouden komen tot een permanent beleidsorgaan dat zich bezig houdt met het op centraal niveau te voeren kartelbeleid, zou in aansluiting hieraan door de gezamenlijke centrale organisaties het gewenste samenspel met de Overheid kunnen worden verwezenlijkt. Een zodanig overleg, dat eerst volledig vrucht kan dragen, indien de middenstandsorganisaties zich de consequenties van hun beginselen bij het economisch handelen bewust zijn, is niet alleen voor het middenstandsbedrijfsleven zelf, maar ook voor de Overheid een winstpunt, aangezien hierdoor het vertrouwen in en de waardering voor haar kartelbeleid aanmerkelijk zou worden bevorderd.

's-Gravenhage.

Dr. A. W. LUIJCKX.

INHOUD

	Blz.		Blz.
Middenstand en mededinging, door Dr. A. W. Luijckx.....	615	Malaise in de tankvaart, door C. Vermey.....	623
De inschakeling van vluchtelingen in Europa, door Mevr. Dr. H. Verwey-Jonker.....	616	Surinaamse kanttekeningen, door G. C. A. Mulder, B. Sc., Ps. D.	624
Het Nederlandse visserijbedrijf tegen de achtergrond van Euromarkt en vrijhandelszone, door Drs. J. B. Reichardt.....	619	Geld- en kapitaalmarkt, door Drs. J. C. Brezet... ..	627
		Notities:	
		Vakantiekampen in Engeland.....	622
		Recente publikaties.....	628

COMMISSIE VAN REDACTIE: Ch. Glasz; L. M. Koyck; H. W. Lambers; J. Tinbergen; J. R. Zuidema.

Redacteur-Secretaris: A. de Wit. Adjunct Redacteur-Secretaris J. H. Zoon.

COMMISSIE VAN ADVIES VOOR BELGIË: F. Collin; J. E. Mertens de Wilmars;

J. van Tichelen; R. Vandeputte; A. J. Vlerick.

Cijfers over het aantal vluchtelingen in de wereld zijn misleidend, enerzijds omdat er mensen als vluchteling geregistreerd staan die sociaal en economisch reeds volledig zijn ingeschakeld en anderzijds omdat een aantal groepen niet de vluchtelingenstatus bezit, terwijl deze toch als ontwortelden zijn te beschouwen. In de geïndustrialiseerde landen van West-Europa bevindt zich het inschakelingsproces van de vluchtelingen, die daar na de laatste oorlog zijn opgenomen, in een gevorderd stadium. Er is bij de vluchtelingen een grote drang waar te nemen naar stijging op de maatschappelijke ladder. Het aantal zelfstandigen onder de vluchtelingen is sterk gedaald. In enkele meer agrarische landen, met name in Italië en Griekenland, bevinden zich nog betrekkelijk grote groepen niet-geïntegreerde vluchtelingen. Aan hen en aan restgroepen in Oostenrijk en Duitsland zal nog geruime tijd internationale steun moeten worden verleend. Inschakeling in het economisch proces betekent niet, dat de vluchteling ook sociaal-psychologisch geheel is aangepast. Dit proces verloopt veel langzamer en is moeilijk beïnvloedbaar.

De inschakeling van vluchtelingen in Europa

Er wordt in dit Wereldvluchtelingenjaar heel veel geschreven over het na-oorlogse vluchtelingenprobleem en meestal valt daarbij de nadruk op de grote aantallen. De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties heeft de volgende getallen genoemd: sinds 1945 zijn er 40 mln. vluchtelingen over de wereld getrokken; daarvan moet men er thans nog 15 mln. als vluchteling beschouwen. De Verenigde Naties hebben de directe verantwoordelijkheid voor 2 mln. van hen.

Zulke getallen zijn in zekere zin misleidend. Zij suggereren, dat er nog steeds een onopgenomen groep ontwortelden te midden van ons leeft, hetgeen een enorm sociaal-charitatief vraagstuk vormt. Zij suggereren ook, dat wij met elkaar te kort schieten, in het vinden van oplossingen voor deze mensen.

In werkelijkheid is het vraagstuk veel genuanceerder en het is in veel mindere mate dan de bovengenoemde cijfers zouden doen vermoeden, een op zichzelf staand probleem. De groep, waarvoor de Verenigde Naties de verantwoordelijkheid dragen, wordt voor meer dan de helft gevormd door de Arabische vluchtelingen uit Palestina, die niet in zinrijke arbeid kunnen worden ingeschakeld om politieke redenen. Dat vraagstuk is onlosmakelijk verbonden met de gehele situatie in het Midden Oosten. De overgrote meerderheid van die 15 mln. thans nog bestaande vluchtelingen leeft in Azië. Zonder twijfel heeft hun aanwezigheid de armoede van India, Zuid Vietnam, Hongkong en Pakistan nog verhoogd. Maar het is onmogelijk, aan deze vluchtelingen afdoende hulp te verschaffen wanneer niet tevens de levensomstandigheden van de inheemse bevolking radicaal op een hoger plan worden gebracht.

In de landen, waar wij de vluchtelingen van na de oorlog als een duidelijk omliggende, ook statistisch omvatbare, groep konden herkennen en waar men zich intensief met hen als een afzonderlijk vraagstuk heeft bezig gehouden, — dat is in hoofdzaak in de landen van West-Europa en in enkele overzeese landen — bevindt het probleem zich al lang niet meer in het charitatieve stadium. Daar heeft zich een proces van inschakeling en van aanpassing voltrokken, dat wel niet geheel voltooid is en dat zeker ook niet voor alle vluchtelingen een volkomen bevredigend verloop heeft

gehad, maar dat in elk geval tot gevolg heeft, dat bijzondere hulp nog maar aan een minderheid moet worden gegeven. Een minderheid zelfs van degenen, die nog als vluchteling staan geregistreerd.

Het feit, dat men als vluchteling staat geregistreerd, betekent trouwens niet in alle gevallen, dat men ook letterlijk zijn land is ontvlucht: in Nederland bevinden zich thans nog 13.500 door de Verenigde Naties geregistreerde vluchtelingen. Van hen zijn er 7.000 zgn. „réfugiés sur place”. In hoofdzaak zijn dit Poolse mijnwerkers en andere vreemde arbeiders, die reeds in het begin van de twintiger jaren naar Nederland zijn gekomen. Zij stellen geen prijs op een Pools paspoort, dat door een communistische regering uitgegeven wordt en hebben daarom papieren van de Verenigde Naties. Economisch en sociaal gesproken zijn zij echter volkomen geïntegreerd. Aan de andere kant leven er in Nederland groepen, die niet de officiële vluchtelingenstatus bezitten, maar die wat hun sociale positie betreft toch wel zeer sterk met vluchtelingen vergelijkbaar zijn: 19.000 Ambonnezen, die in woonoorden verblijven en van wie 25 pCt. geen produktieve arbeid verricht, een groot aantal gepatrieerden in contractpensions, die ook nog niet allen geschikte arbeid hebben gevonden.

Met in achtneming van het bovenstaande is het wel mogelijk een beschouwing te geven over het inschakelingsproces van vluchtelingen, zoals zich dat in de achter ons liggende tien jaren in Europa heeft voltrokken. De beperking tot Europa is noodzakelijk omdat het proces in de andere landen van de wereld zich grotendeels aan onze waarneming onttrekt.

Wanneer een golf vluchtelingen de grenzen overschrijdt stelt dit de nationale en de internationale organen voor verschillende problemen. De eerste fase is die van directe hulpverlening: zorg voor onderdak, regelmatige voeding enz. Deze wordt altijd massaal en in kampen verleend en moet geheel door de ontvangende gemeenschappen bekostigd worden. Deze fase eindigt op het moment, waarop en de vluchtelingen zelf en hun gastheren zich gaan realiseren, dat hun verbanning uit het vaderland wel eens van lange duur zou kunnen zijn. Dan gaat men zich n. bezinnen op mogelijkheden om hen in te schakelen in het arbeids-

proces, zodat zij niet langer van liefdadigheid afhankelijk zullen zijn.

Men kan uit de na-oorlogse geschiedenis leren, dat een inschakelingsproces des te sneller verloopt, naarmate het besef van deze realiteit vroeger tot de betrokkenen gedrongen is. De Regering van Finland, dat na een verloren oorlog voor de opgave werd gesteld om 450.000 uit Karelië verjaagde landgenoten op te nemen; heeft vrijwel onmiddellijk door radicale maatregelen (een vermogensheffing en 'gedwongen landverkoop) een bestaansbasis voor deze vluchtelingen gelegd. Er konden daardoor voor hen landerijen beschikbaar worden gesteld, woningen gebouwd en kleine bedrijven gesticht. In principe hadden de Finnen hun vluchtelingenprobleem opgelost op het moment, waarop de Duitsers nog hoopten op een kans om hun 13 mln. uitgewezenen terug te laten gaan naar de door Polen en Rusland geannexeerde gebieden. Toen de tot dusver laatste grote vluchtelingengolf — de Hongaarse — naar West-Europa kwam, hebben de Regeringen van de Westerse landen hetzelfde realiteitsbesef getoond en zijn vrijwel onmiddellijk begonnen met aanbiedingen voor permanente opname. Wellicht heeft toen zelfs de eerste fase voor velen iets te kort geduurd en hebben sommigen de keuze van een nieuw vaderland iets te snel en abrupt moeten maken. Een gebrekkige psychologische aanpassing — die men juist bij deze Hongaren heeft kunnen constateren — zou hiervan het gevolg kunnen zijn geweest.

De overgrote meerderheid van de na-oorlogse vluchtelingen in Europa heeft tussen 1948 en 1958 dit inschakelingsproces ondergaan. Sommigen in het land, waar zij het eerst waren aangekomen, anderen nadat opnieuw een verhuizing had plaats gehad. Er is tussen deze beide groepen een fundamenteel verschil: degenen, die in andere landen werden opgenomen, waren allen geselecteerd. Dit betekende enerzijds, dat alleen gezinnen met minstens één arbeidsgeschikte werden aangenomen, anderzijds, dat er niet meer werden aangenomen dan de nationale economie op dat moment kon opnemen. In sommige gevallen heeft men uitsluitend arbeidskrachten aangeworven voor één industrie, met name voor de kolenmijnen en dus aan de opname een voorwaarde verbonden. Meestal — o.a. ook in Nederland — werd aan de vluchtelingen via de normale kanalen bemiddeling verleend en werden hun voor verandering van werkkring geen andere moeilijkheden in de weg gelegd dan die welke ook voor de eigen bevolking gelden.

Ervaringen uit een drietal van deze „tweede opname” landen¹⁾ leren ons, dat de vluchtelingen zich over het algemeen niet anders gedroegen dan hun landgenoten, die andere omstandigheden als vrije immigranten in het land waren gekomen. Veelal vonden zij zelfs in de zelfde soort van beroepen werk. Er waren echter toch wel opmerkelijke verschillen. In de eerste plaats was de vluchtelingengroep in meerderheid slechter geschoold. Van degenen, die in Nederland opgenomen zijn, had 30 pCt. de een of andere schoolopleiding niet voltooid. In hoofdzaak zal dit een gevolg van de oorlogsomstandigheden zijn geweest. In hun gedrag was opvallend de grote onrust, die deze vluchtelingen aanvankelijk toonden. Nederland

¹⁾ Jerzy Zubrzycki: „Polish immigrants in Britain”, 's-Gravenhage (Nijhoff) 1956; Alain Girard et Jean Stoetzel: „Français et Immigrés”, Cahier no. 19, Institut national d'études démographiques, Presses universitaires de France 1953; H. Verwey-Jonker en P.O.M. Brackel: „The assimilation and integration of pre- and postwar refugees in the Netherlands”, 's-Gravenhage 1957.

ROTTERDAMSCH E BANK

**VOORLICHTING OP HET
GEBIED VAN DE INTER-
NATIONALE HANDEL EN
HET INTERNATIONALE
BETALINGSVERKEER**

MEER DAN 300 VESTIGINGEN IN NEDERLAND

(Advertentie)

heeft bijv. aan 2.500 Poolse oudstrijders toegang verleend, maar binnen enkele maanden was het merendeel van hen alweer vertrokken. Ook bij werkgevers hield men het aanvankelijk niet lang uit.

Na enige jaren blijkt deze onrust verdwenen te zijn en dan treedt een verschijnsel op, dat in West-Europa algemeen wordt geconstateerd: een sterke drang tot stijging op de maatschappelijke ladder. Deze drang geldt zowel de eigen carrière als die van de kinderen. De grote meerderheid, van hen, die in Nederland als ongeschoolden werden aangenomen, heeft intussen minstens een positie als geschoolde bereikt. Het aspiratieniveau ten aanzien van de kinderen ligt hoog.

Het is wel duidelijk, dat de vluchtelingen, die in het eerste opnameland moesten blijven, vooral aanvankelijk een minder gunstige selectie vertoonden dan degenen, die naar andere landen werden getransporteerd. Men kon hier niet de meest geschikte krachten uitkiezen, men moest eenvoudig in de economie nieuwe arbeidsplaatsen scheppen voor alle nieuw aangekomenen, die konden werken. In Duitsland, dat het leeuwedeel van de vluchtelingengolven te verwerken heeft gekregen, heeft men vrij lang gearzeld voordat de inschakeling centraal en systematisch werd aangepakt, maar na 1948 is het inschakelingsproces krachtig op gang gekomen en ook van overheidswege bevorderd. Men kan bij de Duitse vluchtelingen drie groepen onderscheiden: de *verdrevenen* die uit de buurlanden werden verjaagd en dus volstrekt ongeselecteerd naar West- (en gedeeltelijk naar Oost-) Duitsland kwamen, de vluchtelingen uit de Oostzone, die een voor de arbeidsmarkt gunstige selectie vertegenwoordigen en de vreemdelingen, die een restgroep zijn van de d.p.'s, waar andere landen de bruikbaarste elementen uit hebben weggehaald. (Dit laatste is niet geheel waar: heel wat Baltische vluchtelingen, die tot de allerbesten behoren, waren al ergens in Duitsland aan het werk toen de selectieteam verschenen).

In een artikel van Dr. Friedrich Edding²⁾ worden de negatieve en de positieve aspecten van dit opnameproces als volgt samengevat:

²⁾ „Die wirtschaftliche Bedeutung der Vertriebenen und Flüchtlinge für Europa”, Integration, Bulletin International 1957, no. 4 (Vaduz).

1. Vele ouderen moesten betrekkelijk jong uit het productieproces treden omdat zij niet de kracht hadden een nieuw bestaan in nieuwe omstandigheden op te bouwen. Daardoor werd de verhouding tussen het actieve en het verzorgings-behoevende deel van de bevolking verstoord.

2. De beroepsstructuur van de verdrevenen kwam niet overeen met de vraag in West-Duitsland, zodat een om-scholing en moeilijke aanpassing veelal noodzakelijk waren.

3. Velen moesten ter wille van hun inschakeling in een beroep eerst naar andere delen van Duitsland worden verplaatst en voor hen moest dus opnieuw woonruimte worden geschapen.

4. De verdrevenen brachten geen kapitaal mee. De totale som, die nodig is geweest voor investeringen in woningen, scholen, ziekenhuizen, fabrieken, machineparken en werk-plaatsen te hunnen behoeve kan op ten minste D.M. 100 mrd. worden geschat. In een andere berekening³⁾ wordt het bedrag, dat deze mensen aan grond, kapitaal en ver-bruiksgoederen hebben moeten achterlaten eveneens op D.M. 100 mrd. becijferd.

5. De opnamemogelijkheden waren door de oorlogs-vernielingen aanvankelijk sterk beperkt.

Hier staat tegenover:

1. De buitengewone en aanvankelijk catastrofale situatie heeft en de vluchtelingen en de gehele bevolking tot uit-zonderlijke inspanningen gestimuleerd. De wens om ten minste de vroegere status weer te bereiken, spoort iedere vluchteling tot het uiterste aan.

2. De snelle toename van het aantal consumenten heeft na de eerste schaarstperiode gunstig gewerkt op de ont-wikkeling van de binnenlandse markt.

3. De verdrevenen en vooral de Oostvluchtelingen brachten een groot reservoir mee aan kennis en capaci-teiten, die in oude en nieuw gestichte bedrijven ten nutte werden gemaakt.

4. Door de voortdurende druk op de arbeidsmarkt bleven de lonen relatief laag.

De conclusie van Dr. Edding is deze, dat tot 1953 de economische ontwikkeling in Duitsland door de vloedgolf van vluchtelingen is geremd, maar dat daarna deze vluchte-lingen juist gunstig hebben gewerkt. Wel trad ook hier een sterke verandering op in de beroepsstructuur: vroeger was 67 pCt. van de groep als werknemer werkzaam, thans 90 pCt.

Dit betekent uiteraard niet, dat het inschakelingsproces geheel is voltooid. Ten aanzien van de Duitse vluchtelingen kan niet gemakkelijk meer worden nagegaan of de werk-loosheid van de vluchtelingen groter is dan die van de inheemsen (vele jonge vluchtelingen hebben intussen een volledige opleiding gehad, velen zijn door verhuizingen niet meer als „Vertriebenen” geregistreerd). Eind 1957 leefden nog 396.800 vluchtelingen in kampen, maar de roulering is hier betrekkelijk snel.

De vreemde vluchtelingen zijn in Duitsland pas sinds kort voorwerp van intensieve zorg. Het is blijkbaar wel gelukt hen grotendeels in het arbeidsproces in te schakelen. De laatste statistische mededeling van het land Beieren (15 juni 1959) vermeldt voor dat land 564 werkloze mannen en 227 werkloze vrouwen onder de „heimatlose Ausländer”. Vorig jaar waren dit nog 1.381 mannen en 395 vrouwen. Slechts 102 mannen en 28 vrouwen zijn „voll vermittelbar”.

³⁾ Dr. Gerhard Reichling: „Das verlorene Vermögen der Ostvertriebenen auf Grund der Schadenfeststellung im Lastenausgleich”. Integration 1958, no. 1-4 (Vaduz).

Van deze „heimatlose Ausländer”, waarvan er in totaal 170.000 tot 180.000 in West-Duitsland zijn, leven er nog 26.000 in kampen.

Vergeleken met de situatie in Duitsland is die in Oosten-rijk, Griekenland en Italië veel minder rooskleurig. Alleen van Oostenrijk zijn uitvoerige cijfers bekend. Deze geven nog vrij grote aantallen in kampen te zien: eind 1957 nog ongeveer 40.000, waarvan 30.000 Volksdeutsche. Een kwart van de mannen, dië arbeid konden verrichten, was niet in het arbeidsproces opgenomen. Voor de inschakeling van deze restgroepen is buitenlandse financiële steun nood-zakelijk.

Dit zelfde geldt in nog sterkere mate voor Italië en voor Griekenland. In laatstgenoemd land leven nog burgers, die in 1922 door de Volkenbond uit Bulgarije en Turkije werden verplaatst en die nog altijd niet zijn geïntegreerd. Met moeite worden kleine projecten uitgevoerd, die geringe aantallen van hen en van de nieuwere vluchtelingengolven aan een bestaan helpen. In de komende jaren zal de hulp van de Verenigde Naties vooral voor inschakeling van de vreemde vluchtelingen in deze twee landen nodig zijn. Beidē landen hebben echter ook nog een inheems vluchte-lingenprobleem: in Griekenland zijn een 15.000 Grieken, door de burgeroorlog uit hun dorpen verjaagd, nog niet „gesettled”. In Italië bestaat een gerepatrieerdenprobleem na de liquidatie van de Afrikaanse koloniën.

De conclusie, die uit dit korte overzicht te trekken valt, is deze, dat onze Westerse, sterk geïndustrialiseerde landen voor de opname van vluchtelingen gunstige voorwaarden bieden. Dit is in tegenspraak tot de populaire mening, die men ook vaak bij de vluchtelingen zelf tegenkomt, dat de beste vestigingsfactoren in zgn. „lege” landen zouden bestaan. Ook binnen Duitsland kan men constateren, dat dit niet opgaat: de sterk geïndustrialiseerde Länder, zoals Rijnland-Westfalen, hebben veel lagere werkloosheids-cijfers dan bijv. Sleeswijk-Holstein.

Agrarische landen bieden een slechtere opnamemogelijk-heid, uiteraard ook omdat zij meestal minder geld aan een opname-apparaat kunnen besteden. Gunstige factoren voor opname zijn voorts: de aanwezigheid van een systeem van sociale wetgeving en van een totale sociale grondstructuur (o.a. ten aanzien van het onderwijs), die de mogelijkheid bieden om de sociale inschakeling naast die in het arbeids-proces te effectueren. In Duitsland heeft het bestaande systeem van „Sozialwohnungsbau” voor de bouw van vluchtelingenwoningen zeer goede diensten bewezen.

Als gunstige factor moet men ten slotte aanwijzen de omstandigheid, dat vluchtelingen en bewoners van het gastland sociaal en cultureel niet al te ver van elkaar ver-wijderd zijn. Opname van vluchtelingen als arbeiders in een land, waar de algemene levensstandaard zeer laag is, stuit op moeilijkheden. Dit is o.a. al gebleken bij de vele Witrusen, die na 1918 naar China waren gevlucht. Hon-garen hebben het in Turkije na 1956 ook niet kunnen volhouden. In Nederland zullen voorts de Ambonnezen met hun zo verschillend cultuurpatroon bij een intensievere integratie grote moeilijkheden hebben; als de meest tragi-sche groep onder de d.p.'s heb ik altijd de Kirghizen beschouwd, die met enige duizendtallen de Russische over-heersing waren ontvlucht, maar die hier in het Westen ook erg misplaatst waren.

Met dit laatste is al aangeduid, dat het stadium van economische en sociale inschakeling nog niet het definitieve stadium is, dat een vluchtgolf afsluit. Na de integratie komt een periode van psychologische en sociale inschakeling

Aan de hand van cijfers over de internationale handel in vis en visprodukten gaat schrijver in op de positie van het Nederlandse visserijbedrijf in het kader van de E.E.G. en een eventuele vrijhandelszone. Daarbij wordt ruime aandacht geschonken aan de in verschillende Europese landen genomen maatregelen tot bescherming van en tot steun aan de eigen visserij. Hieronder vallen: invoerrechten, contingenteringen en overheidskredieten en -subsidies. Vervolgens wordt de externe werking van het E.E.G.-verdrag behandeld in verband met de export van de door de Nederlandse visserij aangevoerde vis naar landen buiten de E.E.G., waaronder Oost-Europa een voornamelijk plaats inneemt. Schrijver concludeert o.a. dat Nederland, wat de overheidssteun betreft een achterstand heeft op Frankrijk, West-Duitsland, Scandinavië en Engeland, dat daarom een positief visserijbeleid nodig is, i.c. door steun in financieel en handelspolitiek opzicht en dat een Nederlands standpunt inzake het visserij-regime in de vrijhandelszone moet worden geformuleerd vóórdat het akkoord definitief tot stand komt.

Het Nederlandse visserijbedrijf tegen de achtergrond van Euromarkt en vrijhandelszone

Een onlangs verschenen statistisch overzicht van de internationale handel in vis en visprodukten¹⁾ biedt aanknopingspunten voor enige beschouwingen over de positie van het Nederlandse visserijbedrijf in het kader van de E.E.G. en een eventuele vrijhandelszone. Verschillende schrijvers²⁾ hebben reeds uitgebreid over de mogelijke gevolgen van het E.E.G.-verdrag voor de Nederlandse visserij. Ik wil thans een nieuwe poging wagen om de vraagstukken te benaderen, omdat al meer dan een jaar is verlopen sinds de laatste regels hierover van de hand van bedoelde schrijvers zijn gekomen. En de problemen wijzigen zich vaak bij de immer wisselende interpretatie van het Verdrag van Rome.

Men dient een scheiding te maken tussen de interne werking (d.w.z. tegenover de zes lid-staten onderling) en de

¹⁾ Statistisch overzicht samengesteld door de Hoofdafdeling Programmering en Statistische Documentatie van het Ministerie van Landbouw en Visserij, dd. 15 juni 1959.

²⁾ Drs. J. Floor in „De Visserijwereld” van mei/juli 1957 en februari/maart 1958 en Drs. A. G. U. Hildebrandt in „E.-S.B.” van 22 januari 1958.

(vervolg van blz. 618)

die jaren, soms zelfs generaties kan duren. Geen overheidsmaatregelen kunnen dit proces verhaasten en de mensen zelf kunnen het nauwelijks beïnvloeden. Wie ziet hoe thans in Amerika sterke politieke bewegingen opkomen onder tweede- en derde-generatie-immigranten, die zich thans eerst hun Poolse en Oekraïense afkomst goed bewust worden, zal zich niet wagen aan voorspellingen ten aanzien van het uiteindelijk assimilatieproces.

Het is echter thans al wel zo, dat wij kunnen zeggen, dat West-Europa door de vluchtbewegingen van de laatste vijftien jaar enorm is verrijkt. Er is alle reden om dat als een aansporing te beschouwen voor een hernieuwde krachtsinspanning ten behoeve van degenen, onder de vluchtelingen, die — omdat zij in de minder gunstige opvanglanden terecht kwamen — buiten hun schuld nog niet delen in de algemene welvaartsstijging.

Eindhoven.

H. VERWEY-JONKER.

externe werking (d.w.z. tegenover derde landen) van dit verdrag. Voor het visserijbedrijf zullen de kansen voor de afzet in de Euromarkt-landen, mits aan de bepalingen van het E.E.G.-verdrag de hand wordt gehouden, met een matig vertrouwen kunnen worden tegemoet gezien.

In 1958 werd in Nederland ongeveer 277.000 ton visserijprodukten aangevoerd. Hiervan was 63.000 ton gezouten haring, 45.000 ton verse haring, 15.000 ton makreel, 26.000 ton rondvis, 21.000 ton platvis, 66.000 ton mosselen en 41.000 ton overige visprodukten. Rond 60 pCt. van de aanvoer bestaat derhalve uit haring en zeevis. Nederland heeft van de E.E.G.-landen het grootste exportoverschot en een groot belang bij de afzet buiten de „kleine” Europese markt. Tabel 1 op blz. 620, samengesteld uit vorenvermeld statistisch overzicht, verschaft inzicht in het patroon van im- en export van de E.E.G.-landen.

Deze tabel laat zien, dat aan de uitvoerkant 55 pCt. van het totaal zich richt op de E.E.G.-landen onderling en 45 pCt. naar de andere landen. Niet elke groep visprodukten is echter in dezelfde mate betrokken bij de afzet in de E.E.G. Verse (alsmede gekoelde en bevroren) haring vindt slechts voor 27 pCt. haar weg buiten de Euromarkt, maar verse, gekoelde en bevroren zeevis geeft reeds een cijfer van 51 pCt. te zien, terwijl gezouten, gerookte en gekruide haring voor 61 pCt. en de in deze vormen bewerkte zeevis zelfs voor 65 pCt. buiten de Euromarkt worden afgezet. Voor de schaal- en schelpdierensector is de Euromarkt praktisch het enige afzetgebied, maar bij de visconserven blijkt de Euromarkt met 16 pCt. van de afzet van zeer ondergeschikte betekenis.

Met louter statistische gegevens van in- en uitvoer kan men wellicht hoopvolle verwachtingen opbouwen ten aanzien van grotere kansen voor de afzet in de Zes, maar wanneer men tevens het langzame tempo van afbraak van bepaalde handelspolitieke belemmeringen in aanmerking neemt, zijn de vooruitzichten bepaald zorgelijk. Tot deze belemmeringen, die invloed hebben op de afzet, moeten gerekend worden invoerrechten, contingenteringen, financiële faciliteiten bij de nieuwbouw van vissersvaartuigen, kredieten aan rederijen, be- en verwerkende bedrijven en de handel, fiscale faciliteiten, subsidies op brandstoffen en

TABEL 1.

Het im- en exportpatroon van de E.E.G.-landen

Produkten	Invoer in 1952 t/m 1957			Uitvoer in 1952 t/m 1957		
	in 1.000 tonnen	in pCt. van het totaal	in pCt. van I, II en III samen	in 1.000 tonnen	in pCt. van het totaal	in pCt. van I, II en III samen
Totaal vis en vis- produkten	2.488,8	100		1.399,4	100	
I a)	781,6b)		31	773,3b)		55
II a)	1.134,3		46	170,5		12
III a)	572,9		23	455,6		33
A. Haring (vers, ge- koeld, bevroren)	433,5	17,4		116,3	8,3	
I	90,1		21	87,6		73
II	338,8		78	8,7		8
III	4,6		1	20,0		19
B. Haring (gezouten, gerookt, gedroogd, gekruid)	185,3	7,4		370,1	26,4	
I	152,5		84	145,5		39
II	30,3		15	34,1		9
III	2,5		1	190,5		52
C. Zeevis (vers, ge- koeld, bevroren)	499,5	20,1		197,4	14,1	
I	91,3		18	98,2		49
II	302,7		61	68,9		36
III	105,5		21	30,3		15
D. Zeevis (gezouten, gerookt, gedroogd, gekruid)	398,3	16,0		206,3	14,7	
I	76,7		19	75,1		35
II	229,6		58	31,5		16
III	92,0		23	99,7		49
E. Zoetwatervis ...	49,3	2,0		18,4	1,3	
I	11,4		23	12,2		67
II	27,0		54	4,7		25
III	10,9		22	1,5		8
F. Schaal- en schelp- dieren (vers, ge- koeld, bevroren)	404,1	16,2		338,5	24,2	
I	326,5		81	324,6		96
II	49,9		12	4,0		1
III	27,7		7	9,9		3
G. Visconserven en -produkten	498,0	20,0		143,3	10,2	
I	28,0		6	24,8		16
II	154,9		31	18,3		13
III	315,1		63	100,2		71

a) I = E.E.G. onderling.
II = uit/naar rest O.E.E.S.
III = uit/naar rest wereld.

b) Opmerking: de in- en uitvoercijfers van de E.E.G.-landen sluiten niet op elkaar aan. Voor het bepalen van de onderlinge handel werd zoveel mogelijk uitgegaan van de invoerstatistieken.

apparatuur, verlenen van garanties en last but not least subsidies op de afzet en de export. *Ergo het geheel van steun- en subsidiepolitiek.*

Beginnende bij de *invoerrechten* blijkt, dat in Frankrijk invoerrechten op verschillende vissoorten drukken van 30 pCt. en meer. In Italië variëren de invoerrechten in doorsnee tussen de 6 en 20 pCt. West-Duitsland heft voor enkele vissoorten geen invoerrechten, maar voor andere variëren de invoerrechten van 5 tot 30 pCt. Met de afbraak der invoerrechten zullen ingevolge art. 14 van het E.E.G.-verdrag vele jaren gemoeid zijn en dan moeten er zich overigens geen omstandigheden voordoen op grond waarvan een lidstaat, steunend op art. 15, tijdens de overgangsperiode de heffing van de rechten geheel of gedeeltelijk kan schorsen. Wanneer wij nu verder bedenken, dat Nederland voor verse haring, gezouten haring en verse zeevis in de E.E.G. nog lange tijd te maken zal hebben met matige tot hoge invoerrechten, dan staat tevens vast, dat de visserij in de partnerlanden gedurende die tijd kan blijven profiteren — zij het in zeer geleidelijk afnemende omvang — van de douanemuur.

De *contingenteringen* zijn voor de meest belangrijke vissoorten van weinig invloed meer. Ten dele waren reeds vóór het in werking treden van het E.E.G.-verdrag ver-

schillende hoeveelhedsbeperkingen in diverse landen opgeheven. Genoemd kunnen worden de liberalisatie van de import van verse haring en zeevis in West-Duitsland, het vrije handelsverkeer voor visserijprodukten in de Benelux en de liberalisatie voor haring en andere vissoorten in Italië. Indien echter tijdens de overgangsperiode van het verdrag verruiming of afschaffing van contingenteringen plaatsvindt, kan het importerende land onder bepaalde omstandigheden een beroep doen op het systeem van minimum-prijzen. Hoewel men geenszins gevaren behoeft te zien waar ze niet zijn, moet toch ernstig rekening worden gehouden met art. 44. De inhoud van dit artikel voorziet in regelingen ten aanzien van de minimum-importprijzen, bedoeld om in de overgangsperiode onder bepaalde omstandigheden te voorkomen, dat het nationale prijsbeleid voor produkten van landbouw en visserij op losse schroeven zou komen te staan. Men kan met dit artikel alle kanten uit. Eén ding staat echter reeds vast, namelijk dat een importerend land grote moeilijkheden kan veroorzaken voor de invoer door het vaststellen van een autonome minimum-prijs.

Een zeer recent door het Produktschap voor Vis en Visprodukten — zo nauwkeurig mogelijk — gemaakte inventarisatie van faciliteiten en subsidies, kortweg *overheidssteun*, aan de visserij in de E.E.G.-landen, gaf het volgende resultaat:

	Verleende kredieten (in mln. gld.)	Verstrekte subsidies (in mln. gld.)
West-Duitsland	230	150
Frankrijk	115 a)	10
België	25	onbekend
Italië	25	onbekend
Nederland	6,5	0,25

a) In voorbereiding is het zgn. „troisième” plan, waarin een krediet van f. 180 mln. aan het visserijbedrijf is opgenomen.

Hier spreken de cijfers een duidelijke taal. Men zou kunnen opmerken, dat onder de bemoedering van een overheid bedrijven of bedrijfstakken in het leven worden geroepen en gehouden op een wijze, die economisch niet verantwoord is, maar men zal in dit verband — het visserijverband — niet uit het oog mogen verliezen, dat de overheidssteun in de overige E.E.G.-landen aan de visserij werd gegeven om de bedrijven, na herstel van directe oorlogschade, bij de verdere ontwikkeling te helpen. Frankrijk beschikt daardoor over een moderne vloot voor de grote zeevisserij en er wordt verder gemoderniseerd. In West-Duitsland is de gemiddelde leeftijd van de vissersvloot zeer laag. Het Nederlandse visserijbedrijf is zeer veel tekort gekomen waar het de medewerking van de Overheid betreft. Eerst in 1956 trad een regeling in werking voor vervanging door nieuwbouw van gedurende de oorlog vergane schepen, alsmede een beperkte regeling ter modernisering van de bestaande vloot.

Met overigens alle onzekerheden van het E.E.G.-verdrag zal er op de lange duur toch over en weer vrijheid moeten komen op de nationale markten om zodoende de „marché commun” te bereiken. Nederland gaat dan met zijn in doorsnee oude vloot en door het gebrek aan voldoende reserves de concurrentiestrijd met onvoldoende wapens in.

In art. 39 van het E.E.G.-verdrag wordt o.a. vermeld, dat het gemeenschappelijk (landbouw- en dus ook) visserijbeleid ten doel heeft een redelijke levensstandaard te verzekeren aan de visserijbevolking. In dit licht gezien moet er niet alleen meer besef komen voor de positie, welke

Nederland inneemt in de Westeuropese visserijhuishoudingen, maar dient er ook en vooral van overheidszijde meer daadwerkelijke steun verleend te worden. Indien het visserijbedrijf niet in de gelegenheid wordt gesteld om aan het einde van de overgangperiode van maximaal 15 jaar een gelijke start te hebben met de andere visserijlanden, dan zou de Nederlandse Overheid in ernstige mate tekort schieten in haar taak ten aanzien van het visserijbedrijf. Het is volstrekt onvoldoende, indien onze autoriteiten uitsluitend streven naar het wegnemen van handelspolitieke belemmeringen. Het is bovendien redelijkerwijze aan te nemen, dat de bepalingen van het Euromarkt-verdrag op dit stuk worden nageleefd. Men behoeft dus van overheidszijde geen extra pressie uit te oefenen op andere landen om zulks te doen, maar men kan volstaan met dit te controleren.

De vragen van primaire betekenis zijn, of de Overheid, ondanks de reeds verschenen publikaties op dit gebied, zich wel bewust is geworden van de achterstand, die het visserijbedrijf heeft en of de Overheid bereid is daadwerkelijk steun te verlenen om die achterstand in te halen. Teneinde het Euromarkt-project een goede kans van slagen te geven, zal men moeten beginnen er voor te zorgen, dat alle betrokkenen onder gelijkwaardige voorwaarden kunnen starten. Men streeft naar harmonisatie van bepaalde sociale voorwaarden, waardoor de achterstand, welke in enkele landen t.o.v. andere landen bestaat, wordt weggewerkt. Dit acht men een volkomen redelijke zaak. Evenzeer moet het redelijk geacht worden, dat een achterstand in steunbeleid wordt genivelleerd teneinde de basis, waarop gestart wordt, gelijk te maken. De wijze, waarop in andere landen bedrijven en bedrijfstakken zijn gesteund, mag theoretisch-economisch verwerpelijk geacht worden, men zal moeten bedenken, dat bijv. in het geval van de visserij die steun ook om sociale en politieke redenen werd gegeven. Men beschouwe alleen reeds het belang van de visserij als

„opleidingsinstituut” voor opvarenden van koopvaardij en marine.

Het komt mij overbodig voor dieper in te gaan op de invloed, welke een goed en modern uitgerust visserij-apparaat heeft op toeleverings- en afzetbedrijven. Het wegnemen van de achterstand kan niet uitsluitend geschieden door aan te dringen op inkrimping of afschaffing van de overheidssteun in andere landen, omdat daarmee de eerlijke concurrentieverhouding in volstrekt onvoldoende mate wordt gewaarborgd. De achterstand moet in positieve zin weggewerkt worden, namelijk door financiële en handelspolitieke steun in velerlei opzicht. Juist in het kader van de E.E.G. hebben de nationale overheden de taak ervoor te zorgen, dat in de overgangperiode tijdig die maatregelen worden getroffen om straks, wanneer de gemeenschappelijke markt een feit is geworden, alle bedrijfstakken er op gelijkwaardige condities aan te laten deelnemen. Eerst dan zal blijken waar de meest gunstige voortbrenging kan plaatsvinden. Ik heb er zelf al eerder op gewezen³⁾, dat een ontoereikende, negatieve benadering van de bedrijfsbelangen door de Overheid gevolgen zal opwekken, die tegenstrijdig zijn met de doelstellingen van het E.E.G.-verdrag.

Tot dusverre heb ik mij beperkt tot de interne werking van het E.E.G.-verdrag. De externe werking is, vooral wegens de exportnoodzaak van het Nederlandse visserijbedrijf, evenzeer van grote betekenis. De positie van enige belangrijke vis-exporterende landen wordt geïllustreerd met tabel 2, die is samengesteld met behulp van gegevens uit het in de aanhef van dit artikel reeds genoemde statistisch overzicht.

De Scandinavische landen zetten gemiddeld 36 pCt. van hun verse haring af in de E.E.G.-landen. Voor de verse vis is dit 35 pCt. Buiten de O.E.E.S. (vnl. Oost-Europa)

³⁾ Zie: „De Visserijwereld” van 11 oktober 1957.

TABEL 2.

Export in 1956

Produkten	Noorwegen		Zweden		Denemarken		Ver. Koninkrijk		IJsland	
	in 1.000 tonnen	in pCt. van I, II en III samen	in 1.000 tonnen	in pCt. van I, II en III samen	in 1.000 tonnen	in pCt. van I, II en III samen	in 1.000 tonnen	in pCt. van I, II en III samen	in 1.000 tonnen	in pCt. van I, II en III samen
A. Haring (vers, gekoeld, bevroren)	160,5		26,6		18,8		2,5		4,4	
I a)	37,2	23	6,3	24	11,8	62	0,0	—	0,0	—
II a)	13,4	8	0,9	3	0,6	3	0,1	4	0,0	—
III a)	109,9	69	19,4	73	6,4	35	2,4	96	4,4	100
B. Haring (gezouten, gerookt, gedroogd, gekruid)	93,7		6,7		0,6		17,8		28,3	
I	3,4	4	0,0	—	0,0	—	3,1	17	0,0	—
II	14,4	15	0,4	6	0,1	16	1,8	11	5,8	20
III	75,9	81	6,3	94	0,5	84	12,9	72	22,5	80
C. Zeevis (vers, gekoeld, bevroren)	52,5		6,5		57,0		8,9		75,8	
I	15,9	30	2,5	39	20,4	36	3,6	40	15,1	20
II	22,6	43	1,5	22	31,4	55	0,1	1	3,6	5
III	14,0	27	2,5	39	5,2	9	5,2	59	57,1	75
D. Zeevis (gezouten, gerookt, gedroogd, gekruid)	89,7		0,10		7,6		10,1		55,7	
I	9,9	11	0,04	40	2,0	27	1,8	17	14,6	26
II	16,8	19	0,03	30	1,3	17	2,3	23	26,8	48
III	63,0	70	0,03	30	4,3	56	6,0	60	14,3	26
E. Zoetwatervis	nihil		0,11		3,2		nihil		nihil	
I	—	—	0,04	36	1,4	44	—	—	—	—
II	—	—	0,07	64	0,9	28	—	—	—	—
III	—	—	0,0	—	0,9	28	—	—	—	—
F. Schaal- en schelpdieren (vers, gekoeld, bevroren)	2,8		0,07		12,8		0,9		nihil	
I	0,4	14	0,02	30	10,0	78	0,6	67	—	—
II	2,4	86	0,05	70	2,5	20	0,2	22	—	—
III	0,0	—	0,0	—	0,3	2	0,1	11	—	—
G. Visconserven en -produkten	26,2		1,8		5,8		7,2		0,15	
I	2,8	10	0,1	5	1,3	22	0,0	—	0,0	—
II	1,7	7	0,1	5	1,3	22	0,0	—	0,0	—
III	21,7	83	1,6	90	3,2	56	7,2	100	0,15	100

a) I = naar E.E.G. II = naar rest O.E.E.S. III = naar rest wereld.

plaatst Scandinavië gemiddeld 59 pCt. van zijn verse en 87 pCt. van zijn gezouten haring.

Van de steunmaatregelen aan de visserij in Scandinavië Engeland en IJsland noem ik — zonder volledig te willen

Vakantiekampen in Engeland

Naar schatting maken meer dan één miljoen Britten, d.w.z. 4 pCt. dergenen, die hun vakantie buitenshuis doorbrengen, gebruik van de vele diensten, die het vakantiecamp hun kan bieden, zoals: georganiseerd vermaak voor hen die daar prijs op stellen, uitstapjes in de omgeving, sport, alsmede oppas voor de kinderen. De huidige omzet van deze tak van bedrijf wordt, aldus meldt „The Financial Times” van 31 juli jl., geraamd op £ 15 mln. per jaar. Het aantal bezoekers groeit even snel als de accommodatie kan worden uitgebreid en het is dan ook geen wonder, dat de eigenaren der 94 permanente vakantiekampen van mening zijn, dat de markt nog geenszins is afgegraasd. Butlin, de grootste onderneming uit de branche, moet jaarlijks 200.000 gegadigden teleurstellen. Deze onderneming heeft, evenals Warner, haar activiteiten ook al uitgestrekt tot hotels, die overigens dezelfde faciliteiten bieden als de kampen.

Onderneming	Aantal kampen	Aantal hotels	Totale accommodatie	Aantal gasten (1958)
Butlin	6	3	48.000	530.000
Warner	8	1	4.500	65.000
Pontin	9	—	4.000	56.000
Middleton Tower ..	1	—	3.270	44.000
Squire's Gate	1	—	2.250	25.000
Maddieson	3	—	1.750	25.000
British Holiday Est..	1	—	1.700	25.000
Overige	65	—	22.500 a)	300.000 a)

a) Raming.

De permanente vakantiekampen worstelen met hetzelfde probleem als de meer conventionele vakantieverblijven, nl.: „how to pack as many people as possible into buildings which for about two-thirds of the year stand empty”. Door de sterke voorkeur der Britten om in juli en augustus met vakantie te gaan zijn de kampen slechts 14 van de 18 weken die het klimaat het seizoen toestaat te duren, vol. Door middel van, dikwijls aanzienlijk, lagere tarieven in mei en september trachten de „kampeiders” het opnemen van vakantie buiten het hoogseizoen aan te moedigen.

Afgezien van dit met het seizoen verbonden vraagstuk hebben de ondernemingen die vakantiekampen exploiteren, weinig reden tot bezorgdheid: de aanvragen van gegadigden bewegen zich op hoog peil en bovendien vertonen de betaalde vakanties een tendentie om langer te worden. Opmerkelijk is overigens, dat in de nieuwe kampen in toenemende mate de nadruk wordt gelegd op minder organisatie; één kamp belooft in zijn advertentiecampaagnes „No loudspeakers, no regimentation”. Voorts tekent genoemd blad nog aan, dat een kleinere onderneming de naam „Holiday and Country Club” gebruikt, terwijl een nieuw kamp van Warner eerder bekend is als „hotel” of „centrum” dan als „kamp”.

zijn — de Visserijbanken in Denemarken en Noorwegen, de afzetcoöperaties met door de Regering vastgestelde minimum-prijzen en aansluitende egalisatiefondsen in Noorwegen, de regeringsfinanciering van de vloot in Zweden, de subsidie ter garantie van de besomming in Engeland en de regeringszorg voor de visserij, die in IJsland een sleutelindustrie is.

Het is om de kracht van het Nederlandse visserijbedrijf te vergroten beslist gewenst, dat de verre visserij wordt bevorderd en financieel mogelijk gemaakt. Daarenboven zal bij de eventuele totstandkoming van een vrijhandelsakkoord door onze Overheid krachtig geijverd moeten worden voor een speciaal visserijregime. Gemeenschappelijke handelspolitiek t.o.v. derde landen, coördinatie van aanvoer- en afzetmaatregelen en harmonisatie van de steunmaatregelen zullen, evenals in de E.E.G., onderdeel van dit regime moeten zijn.

Nederland is door het patroon van de aanvoer voor een belangrijk deel aangewezen op Oost-Europa en andere „derde” landen. De Scandinavische landen zijn in deze gebieden enorme concurrenten. De toenemende productie van de eigen visserijvloot der Oosteuropese landen heeft vanzelfsprekend de tendens de invoer te verminderen. Het is voor onze gehele visserij noodzakelijk, dat, gelijk dit in Scandinavië gebeurt, de afzet op de Oosteuropese markt en verder daarvoor in aanmerking komende landen krachtig wordt bevorderd. Kwaliteit en prijs zullen sterke wapens zijn in de strijd tot behoud van het Oosteuropese afzetgebied, hetwelk voor het Nederlandse visserijbedrijf van oudsher belangrijk is geweest. De zorg voor een goede kwaliteit kan gerust aan het bedrijf worden overgelaten, maar aangezien de prijsvorming in het bedoelde afzetgebied niet aan de normale wetten van vraag en aanbod beantwoordt, zal voor de opbrengst naast het bedrijf door de Overheid zorg moeten worden gedragen. Bepaalde overheids garanties zijn noodzakelijk en — in het licht van het beleid ter zake in vele andere landen — verdedigbaar.

De conclusies, waartoe deze beschouwingen in het kader van de jongste ontwikkeling op internationaal gebied leiden, zijn:

1. Nederland heeft een achterstand t.o.v. Frankrijk en West-Duitsland binnen de E.E.G. en evenzeer t.o.v. Scandinavië en Engeland (om van IJsland maar niet te spreken) binnen de vermoedelijke vrijhandelszone waar het betreft de actieve overheidssteun.

2. Die achterstand kan niet alleen ingehaald worden door het doen wegnemen van steunmaatregelen elders, maar zal door een positief visserijbeleid, i.c. door steun in financieel en handelspolitiek opzicht, genivelleerd moeten worden.

3. Er is binnen de E.E.G. een zekere uitbreiding van de afzet voor Nederland mogelijk, maar daarvoor is een doelmatige coördinatie van marktmaatregelen noodzakelijk.

4. Het visserij-regime in de E.E.G. moet zo spoedig mogelijk een effectieve inhoud krijgen.

5. Het Nederlands standpunt inzake het visserij-regime in de vrijhandelszone moet bepaald zijn, voordat het akkoord definitief tot stand komt. De verrassingspolitiek, die optrad bij de overeenkomst van Rome, waarover het Nederlandse bedrijfsleven niet of zeer onvolledig werd gepolst, moet voorkomen worden. Hier ligt een taak voor de Regering, doch ook voor het bedrijfsleven zelf.

Rotterdam.

Drs. J. B. REICHARDT.

Schrijver geeft in dit artikel een overzicht van de ontwikkeling van de tankvloot en de tankvrachtenmarkt. Per ultimo juni telde de wereld-tankvloot 2.986 schepen, met een draagvermogen van 59,6 mln. ton. In bestelling zijn nog 532 tankers, met een draagvermogen van 20 mln. ton. Een aantal bouwopdrachten is sedert het begin van het jaar in verband met de ongunstige situatie in de tankvaart geannuleerd of gewijzigd. Uit het feit, dat de wereldtankvloot het afgelopen jaar met meer dan 12 pCt. werd uitgebreid, hoewel de vervoerde hoeveelheid petroleumprodukten met slechts 6 pCt. toenam, blijkt, dat de tankvloot sneller werd uitgebreid dan door de stijging van het verbruik van petroleumprodukten was gewettigd. Deze omstandigheid, alsmede het te traag slopen der oudere schepen, verklaart, aldus schrijver, gedeels het thans bestaande surplus aan tonnage. Gezien de omvangrijke nog in bestelling zijnde tonnage is een spoedig herstel van het ernstig verstoorde evenwicht niet te verwachten.

Malaise in de tankvaart

De in het eerste halfjaar te water gelaten tanktonnage is vrijwel even groot als die in de overeenkomstige periode van verleden jaar, nl. 112 tankers met een gezamenlijk draagvermogen van 3.483.200 ton, vergeleken met 121 tankers met een totaal draagvermogen van 3.455.750 ton gedurende de eerste zes maanden van 1958. Ofschoon het aantal te water gelaten tankers geringer is dan in het eerste semester van het achterliggend jaar is het draagvermogen circa 28.000 ton groter. Hierin komt de toenemende laadcapaciteit der in bestelling zijnde tankers tot uitdrukking. Van de in het afgelopen halfjaar te water gelaten tankers zijn er inmiddels 31, met een draagvermogen van 969.150 ton, reeds in de vaart gebracht.

Van de in het eerste halfjaar van stapel gelopen tankers waren o.a. 47, met een draagvermogen van 1.601.750 ton, bestemd voor oliemaatschappijen; 61, met een draagvermogen van 1.843.450 ton, zijn voor rekening van particuliere rederijen in aanbouw, terwijl drie tankers, met een draagvermogen van 38.000 ton, door Sowjet-Rusland werden besteld. Was verleden jaar één op elke vijf te water gelaten tankers voor de oliemaatschappijen bestemd, ditmaal is de verhouding vier op vijf.

In bestelling zijn thans nog 532 tankers, met een draagvermogen van 20.007.620 ton, waarvan 218, met een draagvermogen van 9.302.450 ton, door de oliemaatschappijen en 314, met een draagvermogen van 10.705.170 ton, door particuliere rederijen werden besteld. De opleveringstermijn loopt tot 1964, al valt het accent op de eerstvolgende jaren.

Sedert het begin van het jaar is een aantal bouwopdrachten in verband met de ongunstige situatie in de tankvaart geannuleerd, resp. gewijzigd. Het nadelig verschil tussen het draagvermogen der in het eerste halfjaar geplaatste nieuwe bestellingen en dat der geannuleerde resp. gewijzigde bouwcontracten bedraagt ongeveer een miljoen ton. Voor 19 schepen met een draagvermogen van 586.450 ton werd bij het plaatsen der bestelling door opdrachtgevers bedongen, dat desgewenst vracht- in plaats van tankschepen zouden worden gebouwd. Bovendien konden de bouwcontracten voor 17 tankers, met een draagvermogen van 556.700 ton, desgewenst worden

geannuleerd. Met geen dezer optionele bouwcontracten is bij het totaal van circa 20 miljoen ton draagvermogen aan alsnog in bestelling, resp. aanbouw zijnde tankers rekening gehouden.

De thans geldende uitzonderlijk lage vrachten zijn oorzaak dat zowel de oliemaatschappijen als particuliere rederijen een aantal oudere tankers voor sloop hebben verkocht. Dit waren in het eerste halfjaar dertig tankers, met een draagvermogen van 352.756 ton, der oliemaatschappijen en 36 tankers, met een draagvermogen van 482.024 ton, toebehorend aan particuliere rederijen.

De gemiddelde vracht voor het vervoer van donkere olie op het traject Curaçao/Londen/Curaçao, dat als basis dient voor de Afra vracht (Average Freight Rate Assessment) der London Tanker Brokers' Panel lag in het tweede kwartaal 60 pCt. beneden de schaalvracht, d.w.z. 13/- per ton. Voor het vervoer van schone olie was de gemiddelde vracht op hetzelfde traject 42½ pCt. beneden de schaalvracht, d.w.z. 18/8 per ton en voor het vervoer van donkere olie op het traject Koeweit/Londen/Koeweit 65 pCt. beneden de schaalvracht, d.w.z. 23/3 per ton. Dat deze vrachten voor de kleinere tankers ten enen male ontoereikend zijn behoeft geen betoog.

Ofschoon het totaal van ruim 800.000 ton draagvermogen aan gedurende het eerste halfjaar voor sloop verkochte oudere schepen een stap in de goede richting is, dient het tempo waarin de niet langer economische schepen worden gesloopt nochtans aanzienlijk te worden versneld, wil het zo ernstig verstoorde evenwicht tussen vraag naar en aanbod van tonnage binnen afzienbare tijd hersteld worden!

Het totale draagvermogen der wereldtankvloot bedroeg eind vorig jaar 57.091.774 ton en het aantal tankers 2.950. In aanmerking nemend, dat zeven tankers, met een draagvermogen van 113.035 ton, als vrachtschip werden verbouwd en rekening houdend met bovengenoemde mutaties, kan gesteld worden dat de wereldtankvloot op 30 juni jl. 2.986 schepen met een draagvermogen van circa 59.589.159 ton telde. Hierbij is dan uitsluitend rekening gehouden met tankers welker draagvermogen 3.000 ton te boven gaat. Werden vorig jaar tal van nieuwgebouwde tankers in Liberia resp. Panama geregistreerd, in het afgelopen

halfjaar werd de Liberiaanse tankvloot slechts met 135.000 ton en die van Panama met 35.000 ton uitgebreid. Daartegenover toont het aantal tankers dat in de registers der Bahama eilanden werd ingeschreven, een stijging.

De aanzienlijk bij de raming ten achter gebleven behoefte aan tanktonnage en de uitbreiding der wereld-tankvloot, mede gedurende de eerste zes maanden van dit jaar, zijn oorzaak dat het aantal uit de vaart genomen tankers voortdurend stijgt. Op 29 juni jl. telde de opgelegde tankvloot 426 schepen, met een draagvermogen van 7.028.755 ton, waarbij geen rekening is gehouden met de eveneens uit de vaart genomen 37 tankers, met een draagvermogen van 930.127 ton, toebehorend aan de Military Sea Transport. Telt men deze schepen mede dan stijgt het draagvermogen der in totaal opgelegde vloot tot bijna 8 miljoen ton! ¹⁾

94 tankers van de opgelegde vloot, met een draagvermogen van 1.159.489 ton, dateren van vóór de oorlog en 130, met een draagvermogen van 2.035.786 ton, werden tijdens de oorlog gebouwd. Het aantal opgelegde en na de oorlog gebouwde tankers bedroeg op 1 juli 207 en het draagvermogen 3.941.397 ton. Illustratief voor de situatie in de tankvaart is de constant toenemende omvang der opgelegde tankvloot nl. van ruim 5,8 miljoen ton draagvermogen in mei jl. tot resp. 6,8 miljoen ton begin en ruim 7 miljoen ton eind juni jl.

Welke factoren hebben tot een zo ingrijpende kentering van het gétij geleid? Op deze vraag geeft een door de British Petroleum Company Ltd. gepubliceerd overzicht van de gang van zaken in de petroleumindustrie in het afgelopen jaar antwoord. De recessie in de Verenigde Staten leidde tot geringere produktie op het Westelijk

¹⁾ Op 21 juli jl. was het aantal opgelegde tankers (excl. die der Military Sea Transport) tot 448, met een draagvermogen van 7.513.305 ton gestegen.

halfmond. Daarentegen steeg de produktie in het Midden Oosten. De totale wereldproduktie nam, vergeleken met 1957, met 3 pCt. toe, een percentage dat beneden het gemiddelde der voorgaande jaren blijft.

Het wereldverbruik van petroleumprodukten was in het afgelopen jaar ongeveer 6 pCt. groter dan in 1957. In het stijgend verbruik werd deels voorzien door levering uit in 1957 gevormde aanzienlijke voorraden. De wereldproduktie bedroeg verleden jaar nl. 926,4 miljoen ton, vergeleken met 900,2 miljoen ton in 1957, terwijl het wereldverbruik, excl. dat van het Oostelijk blok, verleden jaar tot 933 miljoen ton (1957: 882 miljoen ton), d.w.z. met circa 6 pCt., vergeleken met een gemiddelde van 7 pCt. in het tijdvak 1953/58, toenam.

Het Midden Oosten en de produktiecentra rond de Caraïbische Zee dekken thans circa 85 pCt. van de totale uitvoer van petroleumprodukten. Zowel in de produktie als in de verbruikscentra werd de raffinagecapaciteit uitgebreid.

De wereldtankvloot werd in het afgelopen jaar met circa 6 miljoen ton draagvermogen, d.w.z. met meer dan 12 pCt. uitgebreid ofschoon de in het kader van de internationale handel in petroleumprodukten vervoerde hoeveelheid met slechts circa 6 pCt. vergeleken met het jaar 1957 toenam. Hieruit blijkt dat de wereldtankvloot veel sneller dan gewettigd door de stijging van het verbruik van petroleumprodukten, werd uitgebreid. Deze omstandigheid, gevoegd bij het achterblijven der geraamde stijging van het verbruik en het te staag slopen der oude schepen verklaart goeddeels het bestaande surplus aan tonnage.

Gezien de omvangrijke nog in bestelling zijnde tonnage is een spoedig herstel van het ernstig verstoord evenwicht niet te verwachten en dient, geheel onvoorziene gebeurtenissen voorbehouden, nog geruime tijd met lage tankvrachten rekening te worden gehouden.

Rotterdam.

C. VERMEY.

Surinaamse kanttekeningen (Tweede kwartaal 1959)

Ook Suriname gaf na het recessiejaar 1958 een herstel te zien gedurende het eerste kwartaal van dit jaar. Dit kwam onder andere tot uiting in de handelsbalans:

	1e kwartaal 1957	1e kwartaal 1958	1e kwartaal 1959
	(in Sf. 1.000)		
Invoer	15.351	18.760	17.736
Uitvoer	15.596	15.407	19.049
Saldo	+ 245	- 3.353	+ 1.313

Het is van belang, hierbij te noteren, dat in 1959 ook het sortiment in de uitvoer verbeterde. Hoewel bauxiet (ruim Sf. 14 mln.) nog steeds de hoofdpijler is, steeg het aandeel van de overige export ditmaal boven de 20 pCt., een aandeel, dat gezien de recente historie zeer groot is. Een belangrijke stijging vonden wij bij rijst en suiker, waarnaast hout en triplex iets verbeterden en voor het eerst de post „Papier en cellulose” verscheen met Sf. 136.000. De opleving viel tevens te constateren bij het havenverkeer, waar zowel het aantal als de ton-

nage der binnengelopen schepen steeg, en bij het luchtverkeer, waar het overigens opmerkelijk is, dat de P.A.A., de maatschappij die destijds het eerst een passagiersdienst op Paramaribo opende, thans naar de derde plaats, achter K.L.M. en Air France, zakte in het passagiersvervoer. Het ligt in de bedoeling, dat de P.A.A. in de loop van juli Paramaribo opneemt in de nieuwe, met straalvliegtuigen gevlogene, passagiersdienst New-York - Buenos Aires.

Omstreeks dezelfde tijd zal de kort geleden opgerichte N.V. Surinaamse Interamerikaanse Luchtvaart Maatschappij met viermotorige vrachtvliegtuigen een dienst openen, die Suriname met Brazilië, Venezuela en Trinidad verbindt. Ook de binnenlandse luchtverbindingen staan in het brandpunt van de belangstelling. Naast de dagelijks gevlogene passagiersdiensten in het kustgebied, waarbij van Paramaribo uit vier districtsplaatsen bevlogen worden, zal thans ook het ontoegankelijke zuiden voor de binnenlandse luchtvaart opengelegd worden. De Regering ontwierp in dezen een zesjarenplan, onder

de naam „Operatie Sprinkhaan”, gedurende welke periode zeven vliegvelden met startbanen van 1.500 meter en enkele hefschroeflandingsplaatsen in het oerwoud zullen worden aangelegd. Doel van deze operatie is een intensieve kartering van het onbekende gebied, gepaard gaande met fotogeologische, aero-geofysische en bosbouwkundige onderzoekingen. Het aanvullende terrestisch onderzoek zal eveneens een verdere ontsluiting van het uitgestrekte oerwoudgebied met zich brengen.

De overlandverbinding Oost-West zal vermoedelijk tegen eind 1960 gereedkomen. Reeds thans worden voorbereidingen getroffen voor een nieuw aan te leggen Noord-Zuidverbinding, welke vermoedelijk vanaf het vliegveld Zanderij over het Brouwnsgebergte en de waterscheiding van de Saramacca en de Suriname zal lopen naar het Zuidelijk Grensgebergte bij de rivier de Paloemeu. De verhoogde activiteit op verkeersgebied vloeit voort uit het inzicht, dat een goede verkeerstechnische ontsluiting een van de eerste vereisten is voor een economische ontsluiting van het land.

Ook op Scheepvaartgebied heerst activiteit. De K.N.S.M. kocht een tegenover haar emplacement gelegen pand aan, waar de kantoren zullen worden gevestigd. De vrijkomende terreinen van de bestaande kantoren zullen worden benut voor uitbreiding van het emplacement. Van overheidswege wordt de mogelijkheid onderzocht voor de aanleg van een oceaanhaven stroomopwaarts aan de grensrivier de Corantijn. Dit geschiedt mede in verband met de plannen voor een grootbedrijf voor bananencultuur in het district Nickerie.

Mijnbouw.

Zowel voor bauxiet als voor goud valt een opleving in de produktie waar te nemen in de eerste helft van 1959. De Billiton kocht de gronden aan van de voormalige plantage Altona, groot ongeveer 700 ha. Het is de bedoeling, een deel van dit terrein te gebruiken voor het storten van aarde, welke weggegraven wordt teneinde de ertsaders te bereiken.

Op 14 mei namen de Staten van Suriname met algemene stemmen de wijziging aan in de Brokopondo-overeenkomst. Deze wijziging behelst de sedert de oorspronkelijke overeenkomst gemaakte nadere afspraken inzake de bouw van een aluinaardefabriek en de bepaling, dat ten behoeve van Suralco onteigende gronden om niet zullen worden teruggegeven, wanneer zou blijken, dat deze niet nodig zouden zijn. Ten slotte werd, in tegenstelling tot de oorspronkelijke overeenkomst, bepaald, dat de in aanleg zijnde weg Paranam-Brokopondo een openbare weg zal zijn. Direct daarna werd, eveneens met algemene stemmen, een verordening aangenomen, welke de onteigening ten behoeve van de Suralco nader regelt. Een deel der betrokkenen had in de lokale pers en op vergaderingen sterk tegen deze onteigening geageerd, doch deze actie bleek niet tot parlementaire tegenstellingen te leiden.

Bij het constructiepersoneel van de Suralco trad een begin van staking op, doch na tussenkomst der bonden werd het werk enkele dagen later reeds hervat. Vanwege het Krupp-concern werd een kort vooronderzoek gedaan naar de exploitbaarheid van de aanwezige laagwaardige ijzererts. Het definitief verslag hierover dient nog te worden afgewacht, doch het is reeds vrijwel zeker, dat indien de exploitatie zal worden aangevangen, dit

niet door Krupp zelf zal geschieden. Ten behoeve van de nieuwe smelterij op Rozenburg werd geen enkele afspraak gemaakt. Het onderzoek naar exploiteerbare hoeveelheden aardolie in het district Nickerie werd verder voortgezet.

Agrarische sector.

Het jaar 1959 belooft een goed visserij-jaar te worden. De trawlvloot van de Surinaams-Amerikaanse combinatie werd gedurende het laatste kwartaal belangrijk uitgebreid. De uitvoerwaarde van garnalen bedroeg in het eerste halfjaar ruim Hf. 350.000, hetgeen meer is dan de jaaruitvoer in 1958. Verwacht wordt dat het jaartotaal meer dan Hf. 1 mln. zal worden. Twee meevallers zijn, dat kleine garnalensoorten, die voorheen geen afzet hadden, zoals de Witte Berrie en de Sarasara, onverwacht een gereede afzetmarkt vonden in Trinidad, en dat Curaçao ondanks eigen visrijkdom thans afnemer is van zowel garnalen als gezouten vis.

De landbouw heeft plaatselijk van droogte te lijden, doch in het algemeen is de neerslag beter te noemen dan gedurende de afgelopen jaren. Voor de citruscultuur zijn de regens in het algemeen nog juist op tijd gekomen. Men verwacht dit seizoen een gereede afzet, mede in verband met pessimistische produktievoorspellingen in concurrerende landen. Zelfs blijkt de Nederlandse conserverindustrie belangstelling te tonen voor vruchten, die voorheen voor export niet in aanmerking kwamen. Wanneer voor deze tweede kwaliteit, als verwacht wordt, een prijs van Hf. 5 tot Hf. 7 per krat f.o.b. Paramaribo kan worden gemaakt, is deze export zeker lonend en vele planters verwachten in 1959 een record, zowel naar hoeveelheid als naar waarde. Mede in verband hiermede is de vraag naar plantmateriaal bij de Lands Plantendiensten zeer groot. Gezien dit aantal aanvragen berekent men de uitbreiding van het citrusareaal op ongeveer 4.000 ha.

Het totale landbouwareaal bedroeg in 1958 ruim 46.600 ha tegen ruim 40.100 in 1956. Verwacht wordt, dat in 1959 de 50.000 ruim overschreden wordt. De binnenlandse cocosolie-industrie blijkt een stimulans voor de cocosplanters, hetgeen blijkt uit een stijgende produktie, waartegenover echter de export van onbewerkte noten aan het afnemen is. De balataproductie liep sterk terug, tot nog geen 10 pCt. van de overeenkomstige cijfers van 1958. De steeds moeilijker concurrentie tegen synthetische rubberprodukten en de stijgende kostprijzen doen vele ondernemers besluiten, hun heil elders te zoeken. Zoals de situatie er thans uitziet, is dit bedrijf ten dode gedoemd.

Voor 1959 wordt een goede rijstogst verwacht. Hoewel in het district Nickerie enkele nieuwe gevallen van de Hoja Blanca-ziekte werden geconstateerd is de vrees voor een ernstige epidemie enigszins afgenomen. Men hoopt ook dit jaar in het nieuwe afzetgebied Venezuela goede zaken te kunnen doen.

Industriële sector.

Het kort geleden opgerichte scheepsbouwbedrijf van de Curaçaosche Handel Maatschappij werd ondergebracht in een aparte N.V., de Surinaamse Dok en Scheepsbouw Maatschappij, welke met een personeelsbezetting van 200 man dok- en bouwfaciliteit heeft voor

binnenschepen en kustvaartuigen tot 800 ton. Dit bedrijf is redelijk voorzien van opdrachten, ook uit het buitenland.

In dit kwartaal werd een zeepfabriek opgericht, terwijl de eerder gemelde olieraffinaderij in bedrijf werd gesteld. Een enkele jaren geleden opgerichte confectiefabriek voor overhemden zag de vraag dermate toenemen, dat met de bouw van een nieuwe fabriek een aanvang werd gemaakt. Het produkt wordt regelmatig naar andere landen van het Caraïbisch gebied geëxporteerd.

Een tweede sigarettenfabriek werd in bedrijf gesteld. Het door middel van een prijsvraag vastgesteld merk ondervond direct moeilijkheden, daar een Nederlandse onderneming hiertegen bezwaar maakte op grond van het merkenrecht. Het betreffende merk zal nog dit jaar door de nieuwe producent worden gewijzigd.

Door de Regering werd aan de Staten in het kader van het Tienjarenplan een ontwerp-garantieverordening aangeboden voor een op te richten toeristenhotel. De garantie zal gelden voor een obligatielening onder hypothecair verband van ten hoogste Sf. 900.000. Het grootste bestaande hotel te Paramaribo kocht een aangrenzend perceel aan ten behoeve van een uitbreiding van ongeveer 100 pCt. van de beddencapaciteit door middel van nieuwbouw.

Blijkens de jaarstukken van de O.G.E.M. vertoonde zowel het gas- als het elektriciteitsverbruik in 1958 een flinke stijging ten opzichte van 1957. De elektriciteitsverkoop steeg van 19,7 tot 23,5 mln. kWh bij een hoogst opgetreden belasting van 5.900 kW tegen 5.080 kW verleden jaar. Naar aanleiding hiervan werd tot uitbreiding van het machinepark besloten.

Het dagblad „Nieuw Suriname” vreest blijkens een redactioneel artikel binnenkort een tekort aan arbeiders in het land in plaats van de thans in de stad Paramaribo bestaande werkloosheid. De arbeidsbehoefte is door de stuwambouw en de ontsluitingswerkzaamheden thans sterk stijgende, hetgeen reeds merkbaar wordt voor enkele typen geschoolde arbeid. Ten gevolge van de zuigkracht in verband met de nieuwe arbeidsgelegenheid kunnen reeds incidentele loonsverhogingen worden gconstateerd. Ook het gereedkomen van nieuwe landbouwpercelen begint merkbaar te worden.

De bouwnijverheid, zowel in de particuliere als in de overheidssector, is voor de eerstkomende periode goed van opdrachten voorzien. In Paramaribo en omgeving zijn thans bouwvergunningen vanwege de Dienst Bouw- en Woningtoezicht vereist. Gedurende het eerste kwartaal werden 428 vergunningen verstrekt. Aan de bovenloop van de Surinamerivier zal behalve het nieuwe Zendingshospitaal ook een ziekenhuis van de Missie verrijzen.

Financiën.

De opbrengst der Landsmiddelen bedroeg in 1958 Sf. 59 mln., hetgeen Sf. 4 mln. beneden de raming, doch ruim Sf. 7 mln. boven de opbrengst in 1957 was. De inkomsten uit belastingen en uit domeinen waren zowel boven de raming als boven 1957. Het verschil met de raming werd in hoofdzaak veroorzaakt door lagere opbrengsten uit de Landsmagazijnen van technische artikelen en geneesmiddelen (Sf. 2,2 mln.) en het niet-ontvangen van gelden van de Suralco in verband met het Brokopondoproject (Sf. 2,2 mln.).

De Financieel-Economische Commissie onder leiding

van Prof. Dr. P. Lieftinck vertrok begin mei met de toezegging, dat het op te stellen rapport ongeveer augustus tegemoet kan worden gezien. Vóór zijn vertrek ontving Prof. Lieftinck de pers, waarbij hij de aan de Commissie verleende opdracht als volgt omschreef: „Een studie te maken van de te verwachten economische ontwikkeling in Suriname onder invloed van de voortgezette uitvoering van het Tienjarenplan en aanvullende overheidsprojecten, alsook de uitvoering van het Brokopondoplan en eventuele particuliere investeringen”. Op grond van deze studie zal de Commissie de Regering adviseren over het te voeren financieel-economische beleid teneinde in de komende fase van versnelde ontwikkeling de gewenste stabiliteit te bewaren.

Verwacht wordt, dat gedurende de eerstkomende jaren een sterke toeneming van de import bij een voorlopig slechts geringe stijging van de export zal plaatsvinden. Het externe monetaire beleid dient daarom, mede gezien de noodzaak van binnenlandse stabiliteit, gericht te blijven op een stabiele valuta. Op een vraag, of belastingverhoging een der middelen zou zijn om inflatoire krachten tegen te gaan, wenste Prof. Lieftinck in dit stadium niet in te gaan. Het R.K. weekblad „Omhoog” merkte in een redactionele beschouwing over de Commissie op: „Wel weten we, dat de Regering advies wil hebben over: het verkrijgen en het besteden van middelen om de opgenomen en nog op te nemen lasten te kunnen dragen”. Algemeen wordt dan ook aangenomen, dat met hogere belastingen in de nabije toekomst rekening dient te worden gehouden.

Het indexcijfer van de kosten van levensonderhoud gedurende het eerste kwartaal 1959 was met 112 (1953 = 100) één punt boven het voorafgaande kwartaal, doch bleef één punt beneden het eerste kwartaal van 1958. Onderverdeeld in goederen van binnen- en buitenlandse oorsprong was het verschil sedert het voorafgaande kwartaal resp. +3 en -1 punt.

Sociale voorzieningen.

Momenteel kent Suriname wel een ongevallen-, doch geen ziekenregeling. Enkele grote bedrijven stelden voor hun eigen werknemers een particuliere ziekenregeling op, doch veruit de meeste werknemers zijn thans nog verstoken van enige financiële verzorging tijdens ziekte. De Regering nam daartoe in haar regeringsprogramma de oprichting op van een Algemeen Ziekenfonds.

In het kader der technische bijstand van Nederland aan Suriname bracht de heer J. de Wit, adviseur bij het Bureau der Ziekenfondsraad, in 1957 en 1958 een bezoek aan Suriname, teneinde zich op de mogelijkheden te oriënteren, en een advies voor te bereiden. Voor het uitbrengen van dit advies arriveerde de heer De Wit in mei 1959 wederom te Paramaribo.

Het ligt in de bedoeling aanvankelijk alleen voor de stad Paramaribo en naaste omgeving, een ziekenregeling in het leven te roepen, waarbij dan voor de bedrijven, die niet reeds een eigen ziekenfonds bezitten, het Algemeen Ziekenfonds zal optreden op een analoge wijze als in Nederland de ziekenfondsen. In het beginstadium zullen alleen bedrijven met een zeker minimum-aantal werknemers verplicht worden ingeschakeld.

Internationaal.

Bij de E.C.L.A.-conferentie te Panama trad de Surinaamse Minister van Economische Zaken, Dr. P. A.

M. van Philips, op als voorzitter van de Koninkrijks-delegatie. Een eventuele oprichting van een gemeenschappelijke markt voor Latijns Amerika heeft voor Suriname en de Nederlandse Antillen grote consequenties. Op de thuisreis bezocht de Minister zijn Antilliaanse ambtgenoot teneinde verschillende problemen in dezen te bespreken, o.a. ook met betrekking tot een eventuele aansluiting van beide Rijksdelen op associatiebasis bij de Europese Economische Gemeenschap.

De omzetting van het honoraire consulaat der Nederlanden te Port-of-Spain, Trinidad, in een beroeps Consulaat-Generaal, is voor Suriname van belang, daar de groeiende exportbelangen in de Brits West-Indische Federatie een versteviging van het contact met dit gebied zeker wenselijk maken.

Paramaribo, juli 1959.

G. C. A. MULDER, B.Sc., Ps.D.

GELD- EN KAPITAALMARKT

De geldmarkt.

Gedurende de verslagweek werd op de geldmarkt de ultimo zonder slag of stoot gepasseerd. De callgeldnotering werd niet alleen niet verhoogd; doch met ingang van 30 juli zelfs met $\frac{1}{4}$ tot $1\frac{1}{4}$ pCt. teruggebracht. Een machtige bijdrage tot deze ruimte vormde ongetwijfeld de kwartaalsbetaling van het Rijk aan de gemeenten ter grootte van ca. f. 270 mln. welke gelden zoals gebruikelijk voor een deel een tijdelijk onderdak bij het bankwezen vonden.

De disconto's die bij de jongste inschrijving op nieuw schatkistpapier bij de Agent uit de bus kwamen, of beter gezegd uit de bus werden gehaald, weken niet af van de open-marktdisconto's voor de betreffende termijnen. Het Ministerie wees nl. driemaandspromessen toe tegen $1\frac{3}{4}$ pCt. en twaalfmaandspromessen tegen 2 pCt. per jaar. Door de toewijzingsstarieven aldus te stellen, kon het Rijk echter slechts relatief bescheiden bedragen van dit papier plaatsen, nl. f. 78, resp. 55 mln.; daar de Schatkist momenteel goed gevuld is kon het zich deze weelde echter gemakkelijk permitteren.

Inmiddels stelden laatstgenoemde percentages ten opzichte van de vorige in april gehouden tender een verhoging voor welke voor het jaarpapier $\frac{1}{8}$ pCt. bedroeg. Kenners schrijven deze stijging niet zozeer toe aan een vermindering van de beschikbare middelen, doch meer aan de concurrentie-invloed van buitenlands papier, met name Amerikaans, waarvan de disconto's zich reeds eerder in opwaartse richting hadden ontwikkeld.

Blijkbaar bewogen door medeleven met de geldgevers, ging De Nederlandsche Bank er aan het einde van de week toe over om via de makelaars kort papier uit haar portefeuille aan gegadigden aan te bieden, aldus weer eens een staaltje van open-marktpolitiek ten beste gevend. De condities, nl. $1\frac{1}{4}$ pCt., resp. $1\frac{5}{8}$ pCt. voor looptijden van $2\frac{1}{2}$ week, resp. $2\frac{1}{2}$ maand, vermochten echter op de markt vooralsnog weinig enthousiasme te ontketenen.

De kapitaalmarkt.

De zegswijze „old soldiers never die” kwam sommigen wellicht even in de gedachte, toen aandelen Koninklijke, na lange sluimer, de afgelopen week weer eens danig van zich deden spreken door een even plotselinge als specta-

culaire koersstijging. De oorsprong hiervan lag in de eerste plaats in Wallstreet, waar gunstige cijfers bij de concurrentie (met name bij Standard Oil of New Jersey) eensklaps tot een vraagstijging voor olie-aandelen in het algemeen leidden. In Amsterdam werd de koers van Koninklijke hierdoor in een week niet minder dan f. 12,40 mee omhooggezogen.

Op de obligatiemarkt is de laatste tijd een vrij levendige emissie-activiteit ontbrand. Wellicht heeft het onverwachte succes van de recente K.L.M.-emissie er toe bijgedragen de emittenten t.a.v. hun plannen een hart onder de riem te steken. Anderzijds vormt de stijging van de lange rentestand in sommige andere landen wellicht een teken aan de wand, dat het tij ook hier wel eens zou kunnen keren. Ten slotte is naar veler mening een daling van de lange rentestand tot $4\frac{1}{4}$ pCt. of lager hiër te lande vooralsnog zeer onwaarschijnlijk te achten. In dit geval toch zou, naar men vermoedt, een ware stroom van gemeente-emissies boven de kapitaalmarkt losbarsten, daar deze lichamen dan weer zelfstandig op rentegammacondities kapitaal zouden kunnen gaan opnemen. Dat de rentestand nu al weer enige tijd op ongeveer $4\frac{1}{2}$ pCt. blijft hangen, is aldus gezien niet al te verbazingwekkend.

Het $4\frac{1}{2}$ pCt. type werd de afgelopen week gekozen door de Provinciale Geldersche Elektriciteits-Maatschappij, die f. 30 mln. 25-jarige obligaties a pari aanbiedt. De Bank voor Nederlandsche Gemeenten tracht van de $4\frac{1}{2}$ pCt. nog een kleinigheidje af te krijgen door middel van een ingenieus emissieplan. Zij gaat spaarbrieven uitgeven, doch niet in de eenvoudige vorm van stukken van f. 100 (laat staan van f. 50 of f. 25) die los verkrijgbaar zijn, doch in pakketjes van 5 stuks. Deze vijflingen krijgen leeftijden van $5\frac{3}{4}$, $10\frac{1}{12}$, $13\frac{7}{12}$, $16\frac{1}{2}$ en 19 jaar, aan het einde waarvan f. 100 plus de geaccumuleerde rente wordt uitbetaald. Hierin is 4, $4\frac{1}{8}$, $4\frac{1}{4}$, $4\frac{3}{8}$, resp. $4\frac{1}{2}$ pCt. enkelvoudige interest alsmede 4 pCt. rente op rente ingecalculleerd. Belastingbesparing via art. 48 I.B. over deze geaccumuleerde rente vormt uiteraard ook van de onderhavige spaarbrieven de grote attractie.

Voor het succes van deze en andere obligatie-emissies is het inmiddels te hopen, dat de beleggers maar niet al te naarstig zullen studeren in „Pick's Currency Yearbook”, waarvan telkenjare in de hondsdagen een nieuwe editie pleegt uit te komen. Daarin zouden zij nl. kunnen lezen, dat staatsleningen zijn te beschouwen als certificaten van gegarandeerde confiscatie en dat niet één obligatielening ooit is terugbetaald in even grote koopkracht als waarmee het geld vroeger was geleend en voorts kennis kunnen nemen van een keur van andere kruidige, zij het wat gechargeerde, uitspraken van Dr. Pick welke als propaganda-materiaal voor obligatiebelegging weinig geschikt zijn.

Aand. indexcijfers	A.N.P.-C.B.S. (1953 = 100)	2 jan. 1959	24 juli 1959	31 juli 1959
Algemeen		255	296	311
Internat. concerns		375	426	440
Industrie		174	217	220
Scheepvaart		151	152	153
Banken		138	183	191
Indon. aand.		103	128	129

Aandelen

Kon. Petroleum	f. 183,20	f. 155,10	f. 167,50
Unilever	452	574	584
Philips	493 $\frac{3}{4}$	656	656 $\frac{3}{4}$
A.K.U.	262	372 $\frac{1}{2}$	371
Kon. N. Hoogovens	341	560	563
Van Gelder Zn.	193	226 $\frac{1}{2}$	230
H.A.L.	158 $\frac{1}{2}$	157 $\frac{1}{2}$	157 $\frac{3}{4}$
Amsterd. Bank	253 $\frac{1}{2}$	320	335
Ver. H.V.A. Mij-en	131 $\frac{1}{2}$	150 $\frac{1}{2}$	149 $\frac{1}{2}$

	2 jan. 1959	24 juli 1959	31 juli 1959
Staatsfondsen			
2½ pCt. N.W.S.	59%	57	57
3½ pCt. 1947	90 ¹ / ₁₆	92%	93%
3¼ pCt. 1955 I	87½	86 ¹ / ₁₆	87%
3 pCt. Grootboek 1946	88½	89 ¹ / ₁₆	89 ¹ / ₁₆
3 pCt. Dollarlening	90%	89%	89%
4½ pCt. Nederland 1958	99 ¹ / ₁₆	99 ¹ / ₁₆	100%
Diverse obligaties			
3½ pCt. Gem. Rotterdam 1937 VI	90%	91%	91%
3¼ pCt. Bk. v. Ned. Gem. 1954 II/III	91 ¹ / ₁₆	87½	87
3½ pCt. Nederl. Spoorwegen	89	92	91
3½ pCt. Philips 1948	95	95½	96
3¼ pCt. Westl. Hyp. Bank	83½	87%	87%
6 pCt. Nat. Woningb.len. 1957	110	109	110½
New York			
Aandelenkoersgemiddelde			
Dow Jones Industrials	588	664	675

J. C. BREZET.

RECENTE PUBLIKATIES

Vennootschappen, Verenigingen en Stichtingen. Uitgave van N.V. Uitgevers-Mij AE. E. Kluwer te Deventer.

In de uitgave *Vennootschappen, Verenigingen en Stichtingen* is nu naast de Naamloze Vennootschap (Band A) en de Stichtingen (Band B) ook verschenen de *Coöperatieve Vereniging*. Er is een civielrechtelijk gedeelte in 17 hoofdstukken en een fiscaal gedeelte in 11 hoofdstukken. Vervolgens wordt de Wet van 1925 artikelsgewijze behandeld, waarna de tekst volgt van de Wet van 1876. Besloten wordt met Boek 2 van ontwerp Nieuw B.W. In totaal 200 blz. wordt deze „stille” materie, die immers weinig aanleiding gaf tot processen en waarvan (blz. 13) de literatuur schaars is, besproken.

The Study of Economic Growth. Thirty-ninth Annual Report, National Bureau of Economic Research, Inc.

Dit jaarverslag over 1958 bestaat uit drie delen. Deel I bevat een artikel van S. Frabricant over economische groei, gebaseerd op de resultaten van recente empirische studies van het N.B.E.R. Deel II geeft een zakelijk verslag van de activiteiten in 1958. Deel III bevat samenvattingen van de inhoud of de resultaten van studies die in 1959 zullen worden gepubliceerd. Deze hebben betrekking op economische groei, nationaal inkomen, consumptie, kapitaalvorming, conjunctuur, financiële instellingen en internationale economische relaties.

United Nations: Economic Survey of Europe in 1958. Genève 1959, VIII + 223 blz., \$ 2,50, 18/-, Zw.fr. 10,50. Agent voor Nederland: N.V. Martinus Nijhoff, 's-Gravenhage. Zoals gebruikelijk vangt het Survey aan met een tweetal hoofdstukken, gewijd aan de recente economische ontwikkeling in Oost- en West-Europa. Het hoofdstuk over West-Europa bevat bovendien een beschouwing over de vooruitzichten voor een mogelijke hervatting van de expansie in dit gebied. Bijzondere onderwerpen zijn ditmaal: een analyse van het verband tussen economische expansie en veranderingen in de betalingsbalansen der Westeuropese landen (hoofdstuk III); analyse van het verbruik en de distributieproblemen in Oost-Europa en de Sowjet-Unie (hoofdstuk IV) en een beschouwing over de ontwikkeling van de consumptie in West-Europa (hoofdstuk V).

E.P.A.: Fitting the job to the worker. Parijs, september 1958, 170 blz., \$ 2,50, Fr.fr. 800.

Dit rapport schetst het werkkterrein van degenen die door onderzoek van de fysieke en mentale eigenschappen en beperkingen van de mens gegevens trachten te verkrijgen die gebruikt kunnen worden bij het ontwerpen van gereedschappen en machines. In Engeland wordt dit wel aangeduid met „ergonomics”; ongeveer hetzelfde wordt in de Verenigde Staten „human engineering” genoemd. Een Europese missie heeft in 1956 de Verenigde Staten bezocht ten einde aldaar de vorderingen op bovengenoemd gebied te bestuderen. De resultaten hiervan worden in dit rapport uiteengezet. Bovendien bevat het het verslag van het begin 1957 te Leiden gehouden „Leyden Seminar” waar hetzelfde onderwerp werd behandeld.

E.P.A.: Resale price maintenance. Parijs, november 1958 114 blz., \$ 1,50, Fr.fr. 500.

Deze publikatie bevat een samenvatting van de bestaande kennis en opvattingen omtrent de verticale prijsbinding in de leden-landen. Getracht wordt tot een beoordeling te komen van de gevolgen van verticale prijsbinding voor de produktiviteit. De auteur, Sören Gammelgaard, verbonden aan het Deense „Monopoly Control Agency” in Kopenhagen, heeft dit rapport samengesteld met medewerking van de commissie van deskundigen op het gebied van concurrentiebeperkende maatregelen van de E.P.A.

E.P.A.: Budgetary control; an effective tool for the management of small and medium-sized enterprises. Parijs, januari 1959, 65 blz., \$ 1, Fr.fr. 300.

Het doel van dit rapport is enkele methoden van budgettering en bedrijfscontrole te schetsen die hun waarde voor de industrie hebben bewezen. Eerst worden enkele voorwaarden genoemd waaraan voldaan moet zijn voordat men tot budgettering kan overgaan. Daarbij wordt erop gewezen dat vooral de volgende drie punten de volle aandacht verdienen in Europese bedrijven: 1. de algemene organisatie laat dikwijls te wensen over, vooral in produktie-afdelingen; 2. de samenwerking tussen de produktie-afdeling en de administratie is onvoldoende; 3. slechts weinig mensen, behorende tot het middenkader in de leiding, zijn voldoende op de hoogte met budgettering. Daarna worden de controle der variabele kosten en, op beknopte doch afgeronde wijze, de opstelling van een jaarbudget behandeld. Ten slotte volgt een „case study” van budgettering op lange termijn. Een aantal schema's en grafieken verduidelijkt de tekst. Ten dienste van hen die zich nader willen oriënteren omtrent bepaalde onderwerpen is een bibliografie van recente literatuur toegevoegd.

E.P.A.: Industrial design in the United States. Parijs, januari 1959, 140 blz., \$ 1,75, Fr.fr. 600.

Dit rapport, dat het reisverslag bevat van een Europese missie, beoogt voorlichting te geven aan wetenschappelijke, technische en industriële kringen over de betekenis van de vormgeving in de huidige industriële produktie. Het rapport gaat o.a. in op de betekenis, de werkwijze en de vakgenootschappen der onafhankelijke ontwerpers op het gebied der industriële vormgeving; de functie van industriële vormgeving; enkele aspecten bij het ontwerpen van een produkt; de invloed van de vormgeving op de verkoop en op de produktiviteit. Aan het eind worden enkele conclusies en aanbevelingen der missie gegeven.

E.P.A.: Cost-return relationships in agriculture. Parijs, februari 1959, 73 blz., \$ 0,75, Fr.fr. 320.

In deze studie wordt op drie manieren de omvang en de samenstelling van de in- en output en het resulterende netto-inkomen benaderd; t.w.: a. totaal-rekeningen van de gehele agrarische sector; b. gemiddelden van de resultaten van groepen landbouwbedrijven; c. eenheidskosten van afzonderlijke produkten.

O.E.E.C.: Freedom of entry into industry and trade. Parijs, oktober 1958, 76 blz., \$ 1,25, Fr.fr. 400.

In deze studie worden de verschillende aspecten belicht die verbonden zijn aan de vrijheid van toetreding in industrie en handel en wordt het verband, onderzocht tussen deze vrijheid van toetreding en de produktiviteit.

O.E.E.C.: The trend of the selling price of electricity and its relation to the financing of new plant. Parijs, november 1958, 39 blz. + 45 tabellen + 6 grafieken, \$ 2, Fr.fr. 600. Reeds in 1954, bij het verschijnen van het rapport van de O.E.E.C. over: „The price of electricity — its relation to investment in the electricity supply industry”, werd behoefte gevoeld aan een vergelijkende, verscheidene landen omvattende, studie. Het thans verschenen rapport bevat de resultaten van een dergelijke studie waaraan de gegevens omtrent vraag naar elektriciteit, kosten van brandstoffen, de financieringsmoeilijkheden, de ontwikkeling van de hydro-elektrische en van kernenergie enz. ten grondslag liggen.

O.E.E.C.: Drainage and use of methane from coal-fields; developments since 1956. Parijs, december 1958, 112 blz., \$ 1, Fr.fr. 350.

Dit rapport bevat een aantal referaten van deskundigen uit verschillende Europese landen over recente ervaringen met de afvoer en het gebruik van mijngas.

O.E.E.C.: The chemical industry in Europe. Parijs, januari 1959, 203 blz., \$ 2,50, Fr.fr. 900.

Dit rapport geeft een overzicht van de situatie in de chemische industrie in de leden-landen gedurende het kalenderjaar 1957 en enige inlichtingen over de ontwikkeling gedurende de eerste zes maanden van 1958. Na bespreking van de vraag- en aanbodverhoudingen, investeringen en prijsontwikkelingen volgt een studie over de internationale handel in chemicaliën. Vervolgens wordt aandacht geschonken aan de ontwikkeling van de chemische industrie in de leden-landen afzonderlijk. Ten slotte worden negen meer gedetailleerde studies gegeven van de voornaamste sectoren van deze bedrijfstak.

O.E.E.C.: Fertilizers; production, consumption, prices and trade in Europe. Parijs, februari 1959, 91 blz., \$ 1,25, Fr.fr. 400.

In dit achtste O.E.E.C.-rapport over de kunstmest-situatie in Europa worden cijfers gegeven voor de produktie, consumptie en internationale handel in de drie hoofdgroepen kunstmeststoffen, t.w. stikstoffen, fosfaten en potas. Een slothoofdstuk bevat gegevens over het gebruik van kalkverbindingen in de landbouw.

O.E.E.C.: Maritime transport. Parijs, maart 1959, 75 blz., \$ 1,50, Fr.fr. 600.

Dit voor de vijfde maal verschenen rapport van het „Maritime Transport Committee” der O.E.E.C. bevat statistieken over de koopvaardijvloten der leden-landen en de scheepsbouw. Voorts treft men enige hoofdstukken aan over de situatie in de scheepvaart, de betekenis van de inkomsten uit scheepvaart voor de betalingsbalans en nieuwe ontwikkelingen in het zeevervoer.

CENTRAAL BEHEER

Singel 126-130, Amsterdam-C.

PENSIOEN-RISICO

biedt een nieuwe verzekering van weduwpensioenen.

De algemene weduwen- en wezenwet geeft in vele gevallen een weduwe slechts gedurende een korte periode recht op een wettelijke uitkering. Pensioen-Risico stelt voor werkgevers de mogelijkheid open een tijdelijk weduwpensioen van f. 1326,- per jaar voor de echtgenoten van hun werknemers te verzekeren, ingaande zodra de wettelijke uitkering wordt gestaakt en eindigende uiterlijk bij het bereiken van de leeftijd van 65 jaar.

De premie voor deze verzekering is verschuldigd tot de 50-jarige leeftijd van de echtgenote van de verzekerde werknemer en bedraagt: f. 15,- per jaar per verzekerde, indien de uitkering wordt beëindigd bij hertrouw van de weduwe; f. 25,- per jaar per verzekerde, indien de uitkering bij hertrouw blijft doorlopen of wordt toegekend, omdat de wettelijke uitkering wegens hertrouw wordt beëindigd.

vacatures

GOUVERNEMENT
VAN NEDERLANDS-NIEUW-GUINEA

vraagt

JONGE ACADEMICI

voor de bestuursdienst. Maximumleeftijd 32 jaar. Aanvangssalaris f. 710,—, vermeerderd met toelagen. Uitzending op een hoger salaris is mogelijk, indien over praktische ervaring wordt beschikt. Voorzieningen inzake ziektekosten, buitenlands verlof en pensioen. Sollicitaties onder letters BB aan de Directie Nederlands-Nieuw-Guinea, Plein No. 1, 's-Gravenhage.

Maak gebruik van de rubriek

„VACATURES”

voor het oproepen van sollicitanten voor leidende functies. Het aantal reacties, dat deze annonces ten gevolge hebben, is doorgaans uitermate bevreemdend; begrijpelijk: omdat er bijna geen grote instelling is, die dit blad niet regelmatig ontvangt en waar het niet circuleert!

Voor onze afdeling Marketing vragen wij een

staffunctionaris

die belast zal worden met de analyse en interpretatie van de resultaten van het marktonderzoek en die op grond daarvan de directie kan voorlichten en adviseren inzake de verkoopbewaking en verkoopprognose en de aangelegenheden die verband houden met de samenstelling van de marketing mix.

Deze functionaris moet in staat zijn verantwoordende conclusies te trekken en in het algemeen de onderwerpen helder en duidelijk te formuleren. Aan een in opbouw zijnde afdeling dient tevens leiding te worden gegeven.

Naast een goede commerciële aanleg en analytisch denkvermogen is eveneens een sterke neiging tot objectiviteit vereist.

Ervaring in bovengenoemde werkzaamheden in een belangrijke onderneming opgedaan is noodzakelijk, terwijl een academische opleiding gewenst is.

Leeftijd 30-40 jaar.

Eigenhandig geschreven brieven, waarvan de discretie volledig verzekerd wordt, onder vermelding van leeftijd, opleiding en ervaring worden gaarne ingewacht onder no. 5952 aan de afdeling Personeelszaken, Westzijde 103 te Zaandam.

Beschikbare krachten

Conjunctuur-expert

Dr. economie, Rotterdam, 60 jaar oud, zoekt betrekking als financieel adviseur of schrijver van conjunctuur-overzichten. Goed stylist, vlotte talenkennis, veel ervaring als publicist, vlot spreker, gespecialiseerd in conjunctuur- en loonproblemen.
Brieven no. E.-S.B. 52-1, postbus 42, Schiedam.

Efficiency

bespoedigt
Uw contacten
met gegadigden

★

Indien
Uw telefoonnummer
in Uw annonce
moet worden
opgenomen,
vermeld dan
tevens het

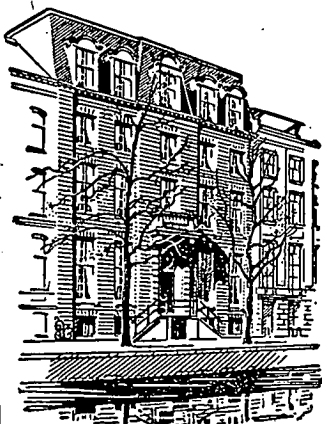
NETNUMMER

KONINKLIJKE

Verkade

FABRIEKEN N.V.

Voor Uw aan- en verkopen van effecten,
voorlichting inzake beleggingen,
bewaarneming, safe-deposit

en

AL UW ANDERE BANKZAKEN IN BINNEN- EN BUITENLAND:

HANDEL-MAATSCHAPPIJ

H. Albert de Bary & Co. N.V.

HERENGRACHT 448-454, AMSTERDAM

N.V. PROVINCIALE GELDERSCHE ELECTRICITEITS-MAATSCHAPPIJ

gevestigd te Arnhem.

UITGIFTE van

nominaal f 30.000.000,- 4½ pCt. 25-jarige obligaties,

waarvan reeds nom. f 4.000.000,- op inschrijvingsvoorwaarden zijn geplaatst,
in stukken van nominaal f 1000,- aan toonder.

Met verwijzing naar het prospectus d.d. heden berichten ondergetekenden, dat zij de inschrijving op

nominaal f 26.000.000,- obligaties van bovengenoemde lening
openstellen op

VRIJDAG 7 AUGUSTUS 1959.

van des voormiddags 9 uur tot des namiddags 4 uur,

bij hun kantoren te **Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Arnhem,**

TOT DE KOERS VAN 100 pCt.

Prospectussen en inschrijvingsbiljetten zijn verkrijgbaar bij de kantoren van inschrijving.

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.
DE TWENTSCHE BANK N.V.

ROTTERDAMSCHER BANK N.V.
AMSTERDAMSCHER BANK N.V.

Amsterdam, 29 juli 1959.

KWANTITEIT of KWALITEIT?

Wanneer het U vooral om de kwantiteit van de reacties op door Uw onderneming geplaatste personeelsannonces gaat, dan menen wij er goed aan te doen U tevoren te moeten afraden deze annonces in „E.-S.B.” te plaatsen. Honderden reacties voorspellen wij U beslist niet.

Wilt U echter een indruk hebben van de kwaliteit van de binnenkomende reacties, dan zal het U interesseren dat talrijke grote ondernemingen regelmatig „E.-S.B.” inschakelen als medium voor het oproepen van functionarissen op hoog niveau. De ervaring leert deze bedrijven namelijk dat een oproep, in „E.-S.B.” geplaatst, een prima selectie van het aantal reacties betekent, hetgeen een niet onbelangrijke aanwijzing is wat betreft het „aanbod”.

Zoekt U het in de kwaliteit van de reacties op Uw personeelannonces, dan geven wij U ernstig in overweging om „E.-S.B.” als medium in te schakelen.

Advertentie-afdeling
Postbus 42 — Schiedam

Deze topfunctionaris verdient een topsalaris maar ... kan hij ook bogen op een voldoende pensioenregeling?

Veelal niet! Hij moge dan al opgenomen zijn in de voor de overige werknemers getroffen voorziening doch deze blijkt doorgaans te gering in verhouding tot zijn inkomen. Hij ontvangt evenwel een zodanige beloning voor zijn arbeid dat hij geacht kan worden financieel in staat te zijn zelf de toekomst voor zich als ook voor zijn na te laten betrekkingen in geval van zijn vooroverlijden veilig te stellen hetzij door zelf-sparen dan wel door het aangaan van een levensverzekering.

In deze opvatting nu is een kentering gekomen en de oorzaken daarvan zijn niet ver te zoeken. De zware tol die de fiscus speciaal van de hogere inkomens heft en de steeds stijgende kosten van levensonderhoud zijn wel de voornaamste. Deze maken het voor hogere functionarissen steeds moeilijker de benodigde gelden voor de verzekering van hun toekomst af te zonderen.

In werkgeverskringen wordt er dan ook steeds meer toe overgegaan voor het onmisbare leidinggevende personeel - waarbij ook nog al eens in het geval van een naamloze vennootschap de directie zelf wordt betrokken - een aparte pensioenregeling op te zetten los van de voorziening voor de andere werknemers.

Ter waarborging van deze aanspraken nu verdient een verzekeringsovereenkomst alleszins aanbeveling!

R. Mees & Zoonen zullen in hun hoedanigheid van assurantiemakelaars voor belangstellenden gaarne vrijblijvend een voor de werkgever, zijn staf en de fiscus aanvaardbaar en ook praktisch uitvoerbaar plan voor dusdanige regelingen uitwerken. De plaats van de assurantiemakelaar immers is en blijft die tussen de vragers naar en de aanbieders van verzekering vanwaar hij kennis van het vak en het bedrijf alsmede wetenschap op het terrein van het recht, de fiscale en sociale wetgeving aan neutraliteit en objectiviteit paart.

R. MEES & ZONEN

ROTTERDAM - AMSTERDAM - 'S-GRAVENHAGE - DELFT - SCHIEDAM - VLAARDINGEN - ALBLASSERDAM